

ETTEPANEKUD „EESTI SPORDIPOLIITIKA PÕHIALUSED AASTANI 2030“ KOOSTAMISEKS

Dokumendi olemus

Käesolev dokument on VIII Eesti Spordi Kongressi ettepanekute kogum „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ koostamiseks ja esitamiseks Riigikogule. Ühtlasi on see dokument sisendiks Vabariigi Valitsusele spordi arengukava ja vastavate rakendusplaanide koostamiseks.

Ajalooliselt on arengudokumentidest spordiliikumist kõige enam mõjutanud 1989. a II Eesti Spordi Kongressil vastuvõetud Eesti Spordikontseptsioon, 1994. a III Eesti Spordi Kongressil vastuvõetud ja 1998. a ning 2002. a täiendatud Eesti Spordi Harta, Liikumisharrastuse arengukavad 2006-2010 ja 2011-2014. Spordipoliitikat on kujundanud 1998. a ja 2005. a Riigikogus vastu võetud spordiseadus. Ettepanekud Eesti spordipoliitika põhialuste koostamiseks seonduvad järgmiste rahvusvaheliselt tunnustatud spordipoliitiliste ja spordipoliitikat mõjutavate aktidega: Rahvusvahelise Olümpiakomitee Olümpiaharta, Euroopa Komisjoni Valge raamat spordi kohta (2007), Euroopa Liidu Lissaboni lepe (2007), Euroopa Spordi Harta (1992) ning puhtama ja turvalisema spordi nimel vastuvõetud rahvusvahelised konventsioonid.

Käesolevas dokumendis on prognoositud väliskeskonna võimalikke arenguid ja nende mõjusid spordiliikumisele Eestis. Seniste arengute jälgimiseks on kasutatud Eesti Statistikaameti, Eesti Spordiregistri ja Eurostati andmeid ning Euroopa Komisjoni poolt tellitud Eurobaromeetri uuringuid.

Eesti spordiorganisatsioonidele ja spordiliikumisele tervikuna on koostatud dokument kogum strateegilistest eesmärkidest ja suundadest, mida soovitakse saavutada nii oma valdkonna arenguks kui ka spordi kaudu elukvaliteedi ja -keskkonna parandamiseks.

Sissejuhatus

Rahva püsivaks ja harmooniliseks arenguks on Eestis vaja ühist arusaama liikumisõpetuse ning -harrastuse ja sporditegevuse tähtsusest ning selleks soodsama keskkonna loomisest.

Saame olla edukad vaid siis, kui õppimist ja tööd, vaimset koormust ja pinget tasakaalustavad kehaline aktiivsus, huvidele vastav ja võimete kohane enesearendamine liikudes ja sportides, kui regulaarne liikumine ja sportimine on elu loomulik osa. Alates kaasaegse spordiliikumise kujunemisest eelmise sajandi alul on sport ja spordikangelased olnud Eestis populaarsed. Edu võistluspordis on väärtustatud, saavutused on aidanud hoida ja ergutada omariiklust, mõjutada noorte valikuid ja hoiakuid. Inimeste igapäevased liikumisharjumused on kujunenud aeglasemalt. Kuigi erinevus elukvaliteedis eeskujuks olevate Põhjamaadega on veel suur, on viimasel aastakümnel märgatavalt kasvanud erinevate liikumisvormidega tegelejate ning võistlustel ja sarjades osalejate arv.

Tänu 25 aastat tagasi langetatud olulistele spordikorralduslikele otsustele on suurenenud spordiorganisatsioonide, nende tegevusse kaasatud harrastajate, aktiivsete eestvedajate ja juhtide hulk ning muutunud mitmekesisemaks spordialade valik ning sportlik tegevus. Paraku ei ole spordiorganisatsioonide suutlikkus arenenud huviliste, eelkõige laste ning noorte, sportimise ja liikumisharrastuse jõulisemaks kindlustamiseks. Domineerivaks põhjuseks on ressursside nappus.

Lähtealused

Käesolev dokument käsitleb liikumise ja spordi kasvavat mõju ühiskonnas ja võimalusi aidata spordi kaudu kaasa laiema eesmärgi saavutamisele – inimeste vaimse ja kehalise tegevuse tasakaal ning heaolu.

Euroopas Liidus on sport poliitika valdkond. Euroopa Liidus tunnustatakse sporti kui sotsiaalset ja majanduslikku nähtust, mis loob olulisi väärtusi, näiteks solidaarsust, sallivust ja meeskonnavaimu. Sport soodustab kaasalöömist ühiskonnaelus, kasvatab kodanikuaktiivsust ja edendab vabatahtlikkust. Spordil on võime inimesi ühendada, jõuda kõigini sõltumata nende vanusest või soost, rahvusest või sotsiaalsest päritolust.

Spordil on tervist tugevdava, rahva tervist edendava kehalise tegevusena suurem mõju kui ühelgi teisel valdkonnal või ühiskondlikul liikumisel. Võimalusterohke on spordi roll hariduses – arendada kehalist tublidust, anda spordi kaudu teadmisi ja õpetada oskusi, kujundada positiivseid väärtushinnanguid, motivatsiooni ning valmisolekut toimetulekuks, luua eeldusi elujõulise rahva kasvatamiseks.

Sport pakub mitmekülgeid võimalusi kehaliseks aktiivsuseks ja enesearendamiseks ning oma võimete täiustamiseks nii liikumisharrastaja kui sportlasena, nii individuaalselt kui võistkonnas. Spordivaldkonnas saab harrastus kasvada üle vabatahtlikuks tööks ja vastava koolituse läbimisel spordiga seotud töökohaks.

Sporti korraldatakse avaliku sektori ja spordiorganisatsioonide koostöös, valdav osa sporditegevusest toimub mittetulunduslikes spordiklubides, mis saavad huvilistele sportimistingimuste loomiseks rahalist toetust ja siseriiklikult kehtestatud maksusoodustusi avalikult sektorilt.

Sport on unikaalne rahvaid ja organisatsioone ühendav nähtus. Aastatega on olümpia- ja spordiliikumise poolt arendatud reeglid ja kujundatud liikmelisusel ning koostööl põhinevad spordistruktuurid. Spordialade paljusus, selge struktuur ja ühtsed reeglid loovad võimalused kõikide riikide esindajatele osaleda rahvusvahelises spordiliikumises.

Sport on ka dünaamiline ja arenev majandussektor. Teenuste osutamise osakaalu kasv tööhõives ja inimeste vaba aja ning rahaliste võimaluste kasv on jätkuvad positiivsed väljakutsed spordile ja spordikorraldusele. Spordi suurürituste korraldamine mõjutab majandust ja riigi mainet.

Nagu igas valdkonnas, on ka spordil oma varjupool, mis on ohuks ausa mängu põhimõtetele, spordist ammuta-

tavatele üldnimlikele väärtustele ja usaldatavusele. Probleemideks on dopingu kasutamine, kokkuleppe-mängud, kaubanduslik surve, korrupsioon, läbipaistmatus organisatsioonide juhtimisel, pealtvaatajate vägi-vald spordivõistlustel, rassism, võõraviha, sportlaste (sh alaealiste) väärkohtlemine. Nende probleemide lahendamiseks ei piisa spordireeglistiku parandamisest, vaid see eeldab rahvaste ja riikide vahelist koostööd.

Spordiliikumine ja -organisatsioon Eestis

Kaasaegne spordiliikumine jõudis Eestisse 19. sajandil. Esimesed võimlemisseltsid ja spordiklubid loodi sajandi teisel poolel. Esimene rahvuslik spordiselts – Saadjärve Jalgratta Sõitjate Selts – asutati 1896. a. Eesti sport hakkas jõuliselt arenema 20. sajandi esimesel poolel. Spordiliikumisel oli oluline roll iseseisvuse rajamisel: ühe esimese suurettevõtmisena korraldati 1919. a I Eesti Spordi Kongress. Aastail 1920-1940 kujundati spordikorralduslikud struktuurid: Eesti Spordi Keskliit, Eesti Olümpia Komitee, 10 spordialaliitu, Noorte spordiliit, 11 maakonna spordiliitu ja enam kui 350 spordiseltsi ja -klubi. Eesti spordiliidud said rahvusvaheliste organisatsioonide täieõiguslikeks liikmeteks, sportlased osalesid olümpiamängudel ja MM- ning EM-võistlustel. Rajati esimesed märgilise tähendusega spordirajatised ning 1934. a ja 1939. a korraldati üleriigilised Eesti Mängud.

Pärast Eesti okupeerimist Nõukogude Liidu poolt likvideeriti tollased spordiorganisatsioonid, mis küll Saksa okupatsiooni ajal korra taastati, kuid mille tegevus 1944. a taas lõpetati ja asendati nõukogulike spordiorganisatsioonidega.

Nõukogude spordisüsteemi iseloomustas üleliiduliselt ametkondlik (üleliidulised spordiühingud) ja territoriaalne (spordikomiteed) juhtimiskeem, tsentraliseeritus, riiklik plaanimajandus ja keskne rahastamine. Sporditegevuse peamiseks organisatsioonilisteks vormideks olid spordikoolid, spordiinternaatkoolid, kõrge-ma spordimeisterlikkuse koolid, mida rahastati territoriaalse ja ametkondliku kuuluvuse alusel, samuti ettevõtete ja kolhooside rahastatud kehakultuurikollektiivid. Õpetajaid, treenereid ja spordispetsialiste valmistati ette ning sporditeadust arendati kahes Eesti kõrgkoolis. Sportlaste tervisekontrolli ja ravi tagasid kehakultuuri-dispanserid. Spordisõbralike ja leidlike riigi- ning tootmisjuhtide eestvõttel ehitati palju spordiobjekte, millest suur osa on tänaseni kasutusel. Kuigi Eesti sportlastel ja spordiorganisatsioonidel puudus motiveeriv võimalus

esindada Eestit rahvusvahelisel tasemel, jõudsid paljud üleliiduliste valikvõistluste kaudu rahvusvaheliste tiitlivõistluste medaliteni.

1980. aastate lõpu muutused (perestroika, laulev revolutsioon) mõjutasid ka Eesti spordiliikumist. Avardunud kontaktid teiste riikide spordiorganisatsioonide ja kolleegidega aitasid paremini mõista spordiliikumise põhiväärtusi ja -vabadusi ning naasta rahvusvahelisse spordikogukonda. Tunnetati vajadust muuta aastakümneid kehtinud tsentraliseeritud ja isoleeritud spordisüsteemi.

1989. a jaanuaris taastati Eesti Olümpiakomitee tegevus, II Eesti Spordi Kongressil otsustati minna üle vabal ühinemisel ja spordialakesksel juhtimisel põhinevale spordikorraldusele, iseseisvate spordiklubide ja spordiliitude võrgustiku loomisele ning otsustati taastada Eesti Spordi Keskliit.

1989-1991 taastati või asutati enamik tänaseid spordiliite ja hakkas tekkima spordiklubide võrgustik. Rahvusvaheliste spordiorganisatsioonide tunnustus, liikmeskonda vastuvõtmine ning õigus osaleda rahvusvahelises spordiliikumises jõustus pärast Eesti taasiseseisvumist.

1990. aastatel muutus oluliselt Eesti spordikorraldus. Nn ülalt planeerimine ja riigikeskne korraldamine asendus inimeste initsiatiivil ning aktiivsusel põhinevate klubide ja liitude tegevusega, samal ajal kujunesid välja avaliku sektori institutsioonid, koostöömudelid ja sporditoetuste vormid. Spordikorraldus muutus vabamaks riiklikest otsustest, paindlikumaks oma tegevustes ja mitmekesisemaks oma vormides. Muudatused tõid kaasa harrastajate arvukuse kasvu, löid neile uusi võimalusi eneseteostuseks, tõid spordikorraldusse juurde tuhandeid algatusvõimelisi inimesi ning täiendavaid ressursse.

Uuenenud spordikorralduse põhialused fikseeriti 1994. a Eesti Spordi Hartas.

1996. a rakendati mitmeid muudatusi spordi rahastamise parandamiseks. Kultuurkapitali juures taastati kehakultuuri ja spordi sihtkapital, 1997. a viidi uutele alustele olümpiaettevalmistuse rahastamine, milleks juurutati loteriimaksust, hiljem hasartmängumaksust kindla protsendi eraldamine. Samal aastal otsustati hakata välja andma riiklike spordistipendiume ja riigi spordipreemiaid. 1998. a võeti Riigikogus vastu spordiseadus. 2000. aastal

loodi võimalus toetada sporditegevust tulumaksuvabade stipendiumite vormis.

2001. a ühinesid Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordi Keskliit, mille tulemusena on Eesti Olümpiakomitee vabatahtliku spordiliikumise katusorganisatsioon.

2002. a Eesti Spordi Kongressil kiideti heaks treenerite kutsevalifikatsioonisüsteemi loomine, kutseandmisega alustati 2004. a.

Alates 2010. a tegutseb Eesti spordiregister riikliku andmekoguna koondades kolme alamregistrit – organisatsioonid, treenerid, spordiehitised.

25 aastaga on kujunenud välja rollijaotus riigi keskkohaliku võimu ning spordiorganisatsioonide vahel. Avalik sektor loob sporditegevuseks tingimusi seadusloome, taristu rajamise, toetuste eraldamise ja spetsialistide koolitamise kaudu ning teostab järelvalvet avalike rahade kasutamise üle, spordiorganisatsioonid ühendavad inimesi, pakuvad spordialaseid teenuseid ja korraldavad sporditegevust. Spordialase tugiteenuste tagamiseks on asutatud valdkonnaüleised Spordimeditsiini Sihtasutus, Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus ning Sihtasutus Eesti Antidoping.

2014. a on Eestis 63 spordialaliitu, 19 maakonna ja linna spordiliitu, ligi 2000 spordiklubi. Spordiklubides on 143 000 harrastajat, neist 81 000 last ja noort vanuses kuni 19 a. Treenerite registrisse on kantud 3400 kutsega treenerit, spordiehitiste registris on 2559 spordiobjekti kokku 4145 sportimispaigaga.

Spordipoliitika aluste kavandamisel pikemaks perioodiks on oluline arvestada nii spordiliikumist mõjutavate muutuste ja prognoosidega kui ka spordikorralduse arengut iseloomustavate arvandmete muutustega.

Rahvaarv ja vanuseline koosseis

Viimase 25 aastaga (1990-2014) on Eesti rahvaarv kahanenud 16%, 5-24 aastaste laste ja noorte arv on kahanenud 37%. Samas on üle 65 aastaste inimeste arv kasvanud 33%. Rahvastikuprognosis 2030. aastaks nii drastilist kahanemist ei ennusta: võrreldes aastaga 2014 väheneb rahvaarv 5%, 5-24 aastaste laste ja noorte arv väheneb 2%, kuid üle 65 aastaste inimeste arv kasvab 26%. Vt Tabel 1-1, 1-2 ja 1-3.

Rahvaarvu ja vanuselise koosseisu muutused on väljakutse spordikorraldusele. Kui 1990. a ületas 5-24 aastaste vanuserühm arviliselt üle 65 aastaste vanuserühma pea kõigis maakondades 2-2,5 kordselt, siis aastaks 2014 oli nende vanuserühmade arvud enamikus maakondades võrdsustunud ja aastaks 2030 on üle 65 aastaste vanuserühm märgatavas arvulises enamuses. Vt Tabel 2.

Eesti elanike keskmise eluea ja tervena elatud aastate prognoos Euroopa Liidu ning EEA riikide võrdlustabelites

Eesti meeste oodatav eluiga ja tervena elada jäänud aastad jäävad maha Euroopa Liidu keskmisest ning märkimisväärselt eeskujuriikidest Põhjamaades – Rootsis ja Norrast. Kuigi Eesti meeste oodatav eluiga on tõusnud, on see kasv paljuski tervisemuredega aastate arvelt. Ka naiste osas valitsevad samad trendid, kuid siin on mahajäämus Euroopa Liidu keskmistest väiksem. Vt Tabelid 3-1, 3-2 ja 3-3.

Eesti elanike sportimisharjumused Euroopa Liidu riikide võrdlustabelites

Euroopa Komisjoni tellimisel on Eurobaromeeter korraldanud 2009 ja 2013 uuringud elanike sportimisharjumustest. Harrastuse sageduse alusel – 5 ja enam korda nädalas, 1-4 korda nädalas, 1-2 korda kuus, üldse mitte – on Euroopa Liidu liikmesriigid asetatud võrdlustabelitesse. Kuigi Eesti elanike sportimisharjumused on selles võrdluses paranenud, on mahajäämus eeskujuriikidest, eelkõige Põhjamaadest ilmne. Vt Tabelid 4-1 ja 4-2.

Saavutuslikkus rahvusvahelistel tiitlivõistlustel

Spordisaavutuste hindamisel on üheks võimaluseks võidetud medalid OM-il, MM- ja EM-võistlustelt. Eesti sportlased on alates 1990. a võitnud täiskasvanute, juunioride ja noorte klassides kokku 1800 medalit. Paremaks ülevaateks esitatakse võrdlus aastate kaupa ning vanuseklasside ja OM-alade hulka kuuluvuse põhjal. Samuti esitatakse medalivõidud spordialade kaupa. Vt Tabelid 5-1 ja 5-2.

Eestis on 25 aastaga välja kujunenud spordiorganisatsiooni toimimismudel ja struktuur, mis jaguneb horisontaalselt riiklikuks, vabatahtlikuks ja kommertssektori ning vertikaalselt üleriigiliseks, maakondlikuks ja kohalikuks keskkonnaks. Vt Tabel 6-1.

Spordiklubide arengut iseloomustavad arvandmed

Spordiklubide arengut iseloomustavad andmed kõrvutataval kujul alates aastast 1998. Vt Tabel 7-1.

Spordi rahastamine avaliku sektori vahenditest

Spordile suunatud riigieelarvelised toetused ja toetused kohalikest eelarvetest sõltuvad olulisel määral majanduskasvust ja poliitilisest tahtest. Vt Tabelid 8-1, 8-2 ja 8-3.

Hinnang olukorrale: edusammud ja kitsaskohad

Spordiorganisatsioonide esindajatele suunatud ajurünakute, ankeetküsitluste ja arengustrateegia juhtrühma seisukohtade põhjal saab Eesti spordiliikumise tugevusteks ja positiivseteks arenguteks pidada järgmist:

Traditsioonid, saavutused, eeskujud

- sportimise traditsiooni ja traditsiooniliste spordiürituste jätkuvus,
- sportlaste edukas esinemine rahvusvahelistel võistlustel,
- eeskujud noortele sporditippude näol tänapäevast ja spordiajaloo.

Huvi liikumisharrastuse ja spordiga tegelemiseks:

- inimeste teadlikkuse kasv tervislike eluviiside ja sportimise kasulikkusest,
- sportimise ja rahvaspordiürituste populaarsuse kasv,
- liikumisviiside ja harrastatavate spordialade rohkus, st suurem valikuvõimlus.

Spordiorganisatsioon ja -korraldus

- 25 aastaga kujunenud spordiliitude ja nende katusorganisatsioonide struktuur ning toimimine,
- alakeskne spordikorraldus,
- võimalusipakkuv kohalik, üleriigiline ja rahvusvaheline võistluskalender,
- spordiorganisatsioonide tahe ja oskus korraldada rahvusvahelisi võistlusi,
- sporti ja liikumisharrastust reguleerivad seadused ning õigusaktid,
- rollijaotus avaliku sektori (keskvõim/kohalik võim) ja spordiorganisatsioonide vahel,
- spordistatistika ja spordialased andmekogud,
- Audentese spordigümnaasiumi ja kaitseväge spordirühma toimimine.

Treenerid, eestvedajad, juhid

- kogemustega, koolitatud ja pühendunud treenerite olemasolu,
- treenerite kutsevalifikatsioonisüsteem ja taseme ning täiendkoolituse rakendamine,
- treenerite ja spordijuhtide akadeemilise koolitamise võimalused kahes üliloolis,
- aktivistide ja eestvedajate rohkus.

Spordialane taristu

- spordirajatiste juurdekasv, lai geograafiline kaetus,
- rajatud kergliiklusteed, tervise- ja matkarajad ning välisportimispaigad,
- tippvõistluste korraldamiseks sobilike rajatiste ehitamine.

Spordi- ja liikumisharrastuse rahastamine

- toimivad spordi finantseerimise põhimõtted, toetusallikate paljusid,
- olümpiaettevalmistuse sihipärane rahastamine,
- kohalike omavalitsuste toetus laste- ja noortespordiga tegelevatele organisatsioonidele,
- erasektori ja leibkondade rahalise panuse suurenemine.

Spordimeedia

- meediakanalite ja –väljaannete paljusid, spordi mahukas kajastamine,
- harrastusspordi ja liikumisharrastuse kajastamine meedias, positiivse kuvandi loomine.

Tugevuste ja positiivsete muutuste põhjusteks saab lugeda:

- inimeste tahte, hoiakute ja arusaamiste muutusi,
- ajaloolist tausta, muutusi ühiskonnas ja majanduslikku arengut,
- spordi ja liikumisharrastuse võimaluste, uute vormide juurdekasvu,
- sporditeenuste ja spordikaupade turu arengut,
- spordiorganisatsioonide tegevust, eeskujuriikide mõju ja koostööd avaliku sektoriga.

Nõrkusteks ja arengut takistavateks asjaoludeks peetakse järgmist:

Ressursside nappus, ebaühtlane elatustase

- vastuolud spordiorganisatsioonide eesmärkide ja eelarveliste võimaluste vahel,
- mitmeaastase kindlustunde puudumine spordi rahastamisel,
- spordi rahastamise projektipõhisus ja allikate killustatus,
- sporditeenuse maksujõulise tarbijaskonna vähesus.

Õiguskeskond ja maksupoliitika:

- takistused riigiosalusega firmadel liikumise ja spordi toetamiseks,
- spordiorganisatsioonide toetamise kohustuse kaotamine KOV-idele,
- tööandja erisoodustuskasv töötajatele sportimistingimuste loomisel,
- erinevad tõlgendused ja eksimused stipendiumite maksmisel ning vabatahtlike toetamisel,

- spordiklubide ja spordikoolide erisused õppemaksu/osalustasu tulumaksutagastusel,
- leebed regulatsioonid taustajõududele dopingurikkumiste puhul,
- treenerite kutsenõude ebapiisav regulatsioon.

Ebaühtlane administratiivne suutlikkus

- pikemaajalise strateegia ja selgelt sõnastatud eesmärkide puudumine,
- vastuolu rollijaotusest tulenevate ülesannete ja tegevussuutlikkuse vahel,
- spordiklubide väiksusest tulenev vähene võimekus teenuste osutamiseks,
- vastuolu organisatsiooni juhtorganite juriidilise vormi ja sisulise tegutsemise/vastutuse vahel,
- hea juhtimistava põhimõtete vähene tutvustamine ja juurutamine,
- spordijuhtide ja –töötajate ühtsete pädevusnõuete ja süsteemse koolituse puudumine.

Sporditegevuse organiseerimine

- kuigi noori spordib arvuliselt enam kui 25 aastat tagasi, on koormused ja mahud madalamad,
- põhikohaga treenerite vähesus, ebakindlus tasustamisel,
- treenerite akadeemilise ettevalmistuse tähtsuse langus,
- kõrgema tasemega treeneritele suunatud koolitusvõimaluste nappus,
- projektipõhise rahastamise negatiivne mõju regulaarse protsessi läbiviimisele,
- talentide arendamise ja toetamise süsteemi puudumine pärast gümnaasiumiõpet,
- sporditeaduse ja erialaspetsialistide vähene kaasamine, nõrgalt välja arendatud tugisüsteemid,
- spordimeditsiinialaste teenuste ebapiisav kättesaadavus.

Kehaline kasvatus õppeasutustes

- annab vähe teadmisi, oskusi ja tahtmist elukestvaks spordiharrastuseks,
- kasvav vaimne koormus, vähene teiste õppeainetega integreeritud õppe kasutamine,
- liikumisvahetundide, spordipäevade jt tunni- ja klassiväliste liikumisürituste vähene korraldamine,
- vähene soov kaasata spordispetsialiste ja treenereid, kehalise kasvatus võimaluste vähene kasutamine koolidele antud otsustusvabaduse piires.

Sporditaristu ja selle kättesaadavus

- nn suure plaani puudumine spordiehitiste planeerimiseks ja rajamiseks,
- tingimuste puudumine erivajadustega harrastajatele,
- siserajatiste madal läbilaskevõime ja välisportiplatside vähesus linnalises keskkonnas,
- ebaökonomsete spordiehituste ülalpidamiskulud.

Spordi maine ja -organisatsioonide usaldatavus

- dopingujuhtumitest ja –kahtlustest tekitatud negatiivne kuvand saavutusspordile,
- eksimised ja vead juhtimises, õigusaktide ja normide eiramine, vähene avatus ja arusaadavus,
- hea juhtimistava reeglite või kokkulepete puudumine,
- skandaalide, intriigide ja kõmu otsimine ning võimendamise meedia poolt.

Nõrkuste ja takistavate asjaolude põhjused

- taasiseseisvumisjärgse Eesti ühiskonna kiiret arengut,
- väärtushinnangute väljakujunematust,
- riigi rasket majanduslikku olukorda,
- riigi ja kohalike omavalitsuste napp eelarvelisi võimalusi,
- poliitiliste otsustajate vähest huvi toetada sporti ja liikumist kõrget elukvaliteeti tagava tegevusena,
- spordivaldkonna vähest koostööd teiste valdkondade, eelkõige hariduse ja tervishoiuga,
- spordiorganisatsioonide ebapiisavat ja ebaühtlast suutlikkust ning tegutsemist.

Prognoositavad muutused

- Suureneb inimeste vaba aja hulk, koos sellega soov ja võimekus seda kvaliteetselt kasutada.
- Kasvab liikumisvormide paljusid, tähtsustuvad tervist, üldist töövõimet ja heaolu toetavad tegevused.
- Suureneb liikumise, sportimise ja vaba aja sportlikult veetmise teenuste ning kaupade sektor ja töötajate osakaal.
- Süveneb urbaniseerumine, aastaks 2015 elab ~ 80% Maa elanikkonnast linnades.
- Ressurss kandub tippspordi kõrval üha enam liikumisharrastusse.
- Organiseerunud sporditegevus areneb kahel suunal:
  - nn klassikaliste spordiklubide suund, kus valdavalt lapsed ja noored harrastavad treenerite juhendamisel erinevaid spordialasid, sõltuvalt eesmärgist ja võimekusest mängurõõmust kuni võistlusspordini,
  - kommertsklubide ja tasuliste spordiürituste suund, kus pakutakse erinevaid „trenditooteid“ ja osalemist.

Tippsport kaldub rahvuslikult esindatuselt enam klubi- ja indiviidikeskseks. Töövormina muutub sport jätkuvalt sissetulekule orienteeritumaks. Jätkub tippspordi globaliseerumine, kasvab „välistöö“ osakaal – ostetakse sisse sportlasi, treenereid jt spetsialiste ning „omad“ treenivad enam välismaistes tipp- ja tõmbekeskustes.

Sünnib juurde uusi noori ja noorte spordialasid, mis mõjutavad ka olümpiamängude programmi, toimub nn Ida pealetung, st idamaiste spordialade populaarsus ja nende alade juhendajate arv kasvab.

MUUTUST AJAV JÕUD	MUUTUST VASTUSTAV JÕUD
Tehnoloogia areng, muutuvad töö ja töötamise viisid, mobiilsus, globaliseerumine.	Eksisteeriv töö ja seda toetav organisatsioon.
Kommertsialiseerumine, tippspordis süvenev kõrgelt tasustatud tööga elitariseerumine, tippklubide suurenev surve rahvuskoondistele, kasvab nn TOP 100 sportlaste ja „riigiüleste“ klubide osatähtsus.	Rahvuslik spordiorganisatsioon, senine võistlussüsteem ja traditsioonid.
Demograafiline nihe – pikem eluiga, vanemate elanike osakaalu tõus, selliste krooniliste haiguste osakaalu tõus, mille haldamise raskuskeske on seotud nn tervisliku elulaadi otsingutega.	Praegu elava vanema põlvkonna suhteline vaesus ja võimaluste nappus.

Arengustrategiaga püstitatav üldeesmärk:

eesimaalaste elujõud, elukeskkonna rikkus ja Eesti riigi hea maine liikumise ja spordi arendamise kaudu.

Strateegilised eesmärgid

Alaeesmärk 1.1. Kehalise kasvatus arendamine kaas- aegseid nõudeid rahuldavaks liikumisõpetuseks kõikidele haridustasemetele

- 1.1.1. liikumise ja sportimise õppekavade eesmärkide uuendamine, nende käsitlemine ka integreeritult teiste õppeainetega õppekavades;
- 1.1.2. elus vajalike põhiliste liikumisviiside (jooksmine, ujumine, jalgrattasõit, suusatamine, orienteerumine) ja võistkondlike spordialade hindamise aluste uuendamine, igakülgse õpetamise juurutamine, sh tunnivälisel;
- 1.1.3. erialase õpetajakoolituse kohandamine igakülgse liikumise ja sportimise õpetamiseks;
- 1.1.4. kehalise tubliduse edendamise hea tava väljatöötamine ja rakendamine õppeasutustes.

Alaeesmärk 1.2. Inimeste liikumis- ja spordialaste hoiakute, teadmiste ja oskuste arendamine

- 1.2.1. teavituskampaaniate läbiviimine keskendudes erinevatele sihtrühmadele;
- 1.2.2. eakohaste võimeid ja oskusi arvestavate motiveerivate normide ning liikumisaktiivsust kajastavate arvestuste rakendamine;
- 1.2.3. teenuste, tehnoloogiliste jmt rakenduste arendamine ja rakendamine liikumise ning sportimise ja töövõime- ning tervisealase enesejälgimise heaks;
- 1.2.4. elanikkonna tervisekäitumise, sh liikumise ja spordialane harimine;

Valdav osa elanikest liigub ja spordib

Liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning töödandja

1.2.5. regulaarsete liikumis- ja spordialaste koolituste korraldamine treeneritele, kehalise kasvatusõpetajatele, peearstidele ja -õdedele ning huvipooltele;

1.2.6. liikumise ja sportimisega seotud konsultatsiooni- ja kompetentsikeskuste väljaarendamine.

Alaeasmärk 1.3. Liikumise ning sportimise soodustamine elanike seas

- 1.3.1. elanikele avatud tervisedenduslike tegevuste ja liikumisvõimaluste edendamine KOV-ide poolt;
- 1.3.2. spordiklubide ja teiste spordiorganisatsioonide rolli tõstmine elanikele liikumis- ja sportimisvõimaluste pakkumisel;
- 1.3.3. liikumisharrastajate ja noorsportlaste vajaduspõhise tervisekontrolli kättesaadavaks muutmise;
- 1.3.4. eelduste arendamine võistluste ja –sarjade korraldamiseks ning nendest võimetekohase ja ohutu osavõtu soodustamiseks;
- 1.3.5. laste ja noorte huvitegevuse toetussüsteemi loomine ja juurutamine;
- 1.3.6. tööandjatele soodsama õigusruumi kujundamine töötajatele sportimistingimuste võimaldamiseks;
- 1.3.7. ravikindlustuse vahendite kaasamine tervisedunduseks ja rehabilitatsiooniks liikumisharrastuse kaudu;
- 1.3.8. liikumis- ja sportimisvõimaluste infosüsteemi arendamine;
- 1.3.9. otsustusprotsesside kvaliteedi tõstmine spordiurintuge abil.

Alaeasmärk 1.4. Liikumispaike ja –võimaluste loomine ning arendamine, spordiehitiste vajaduspõhine planeerimine ja rajamine

- 1.4.1. liikumispaike ja –alade käsitlemine lahutamatu osana avaliku ruumi planeerimisel ning projekteerimisel eesmärgiga, et liikumispaike on võimalus jõuda 15 minutiga;
- 1.4.2. asulälähedaste loodusliikumisradade, kergliiklusteede ja välisportimis-paikade arendamine, nende võrgustamine ja kättesaadavuse ning turvalisuse tagamine, ka erivajadustega inimestele;
- 1.4.3. huvipoolte vahel kooskõlastatud strateegilise plaani koostamine spordiehitiste planeerimiseks, rajamiseks ja kestlikuks majandamiseks.

Alaeasmärk 2.1. Liikumise ja spordi majandusliku mõju ning tööhõive hindamine ja arendamine

- 2.1.1. spordi majandustegevuse ja tööhõive kaardistamine ning monitooring;
- 2.1.2. sporditeenuste majandusliku mõju hindamise uurimismeetodite määramine ja uuringute teostamine ning riiklikus statistikas arvestamine;
- 2.1.3. sporditeenuste ja –toodete arendamine ning uute töökohtade loomine.

Alaeasmärk 2.2. Liikumise ja sporditeenuste ning -toodete kvaliteedi tõstmine

- 2.2.1. valdkonna teenuste juhtimise, arendamise ja disainimise kompetentsi tõstmine;
- 2.2.2. koostöö seonduvate valdkondadega ja kaasaegsete tehnoloogiate arendajatega teenuste / toodete väljatöötamisel;

2.2.3. olulise sotsiaalse ja majandusliku mõjuga liikumise ja sporditeenuste toetusmehhanismide väljaarendamine.

Alaeasmärk 2.3. Kohanemisvõimelise ja tugeva spordiorganisatsiooni arendamine

- 2.3.1. spordiorganisatsioonide võrgustike edasiarendamine;
- 2.3.2. spordiorganisatsiooni vormide ratsionaalse paljususe edendamine;
- 2.3.3. spordiorganisatsioonide juhtimise muutmise vastutuse määramise ja hea juhtimise tava rakendamise teel;
- 2.3.4. spordialaliitude, maakonna ja linna spordiliitude ning üleriigiliste spordiühenduste võimekuse kasvamine oma spordiala, piirkonna ja valdkonna spordiorganisatsioonide juhendamise ning koostöö kaudu;
- 2.3.5. laste- ja noortetreenerite töötasu tagamine riikliku sihtrahastamise kaudu omandatud kutsetaseme alusel;
- 2.3.6. organisatsioonilise võimekuse arendamine vabatahtlike kaasamiseks;
- 2.3.7. spordiorganisatsioonide kvaliteedinõuete loomine ning rakendamine;
- 2.3.8. spordiorganisatsioonide läbipaistva rahastamise kindlustamine strateegilisi eesmärgi arvestavate rahastamismudelite kaudu.

Alaeasmärk 2.4. Partnerlussuhete kujundamine avaliku sektori institutsioonide ja äriühingutega.

- 2.4.1. avaliku sektori ja spordiorganisatsioonide vahel ühis- huvide ja rollijaotuse määramine;
- 2.4.2. äri sektori ja spordiorganisatsioonide koostöö edendamine ja seda soodustava keskkonna edasiarendamine.

Alaeasmärk 2.5. Liikumise ja spordiga seotud spetsialistide taseme tõstmine

- 2.5.1. akadeemilise ja rakendusõppe arendamine vastavalt käesolevatele strateegilistele eesmärkidele ning kvaliteedinõuetele;
- 2.5.2. treenerite kutse kvalifikatsiooni ja koolitussüsteemi edasiarendamine ning treenerite kutsetaseme ja töötasu vahelise vastavuse tugevdamine;
- 2.5.3. spordikorraldajate ja -juhtide, -kohtunike jt -ametnike koolitussüsteemi arendamine ning toetamine;
- 2.5.4. spordiagentide kaardistamine ja koolitamine.

Alaeasmärk 3.1. Liikumise ja sportimise kultuuri ning positiivsete väärtushinnangute kujundamine

- 3.1.1. olümpismi, spordialaloo ja spordikultuuri käsitlemine formaalhariduse õppekavades, nende integreeritud õpetamine koolitundides ja tunnivälise tegevuse kaudu;
- 3.1.2. kontseptsiooni väljatöötamine liikumise ja spordi paremaks kajastamiseks meedias ning spordi positiivse mõju kasvatamiseks ühiskonnas;
- 3.1.3. spordiarmastuse, -pühendumise ja positiivsete edulugude tutvustamine, spordi kaudu identiteedi ja ühtekuuluvustunde edendamine ühiskonnas;
- 3.1.4. vähemuste ühiskonda sulandumisele kaasaaitamine spordi positiivsete väärtushinnangute ja mitmekülgsete võimaluste kaudu;

- 3.1.5. puute ja erivajadustega inimeste sportimise integreerimine spordikorralduslikesse vormidesse;
- 3.1.6. sportliku rivaalitemise ja koostegemise arendamine kõikides demograafilistes tasemetes ning fännuse ja pealtvaatajate kultuuri edendamine;
- 3.1.7. vabatahtlike andmekogu loomine, vabatahtliku tegevuse väärtustamine, vabatahtlike koolitamine ja motiveerimine;
- 3.1.8. spordipärandi talletamine ja tutvustamine;
- 3.1.9. spordi kaudu teiste valdkondade edendamine, koostöö ja ühiste eesmärkide leidmine.

Alaeasmärk 3.2. Ausa mängu põhimõtete, heade tavade ja reeglite täitmise tagamine

- 3.2.1. dopinguvastase koolitus- ja teavitustegevuse sihipärane ning ulatuslik elluviimine;
- 3.2.2. dopinguvastaste reeglite järgimine kõikide spordiorganisatsioonide poolt;
- 3.2.3. sporditulemustega manipuleerimise vastu võitlemine igal tasemel;
- 3.2.4. spordiorganisatsioonide hea juhtimise tava väljatöötamine ja huvipoolte sidumine nendega;
- 3.2.5. laste ja noorte turvalise sportimise keskkonna tagamine;
- 3.2.6. õigusliku regulatsiooni tugevdamine dopingujuhtumite ja sporditulemustega manipuleerimise ennetamiseks.

Alaeasmärk 4.1. Saavutusspordi järeikasvu ettevalmistamine

- 4.1.1. spordiklubides ja spordikoolides treenivate laste ning noorte isikupõhise üle-eestilise arvestuse loomine Eesti Spordiregistris;
- 4.1.2. spordialade raamõppekavade ja -treeningrühmade arvestuslike normide koostamine ja rakendamine;
- 4.1.3. laste ja noorte igakülgne kaasamine sportlikku tegevusse eeldustega noorte märkamiseks, sportliku valiku ja edasiarendamise süsteemi loomine meisterlikkusele orienteeritud treeningrühmade kaudu;
- 4.1.4. sportlaste järjepidevat arengut stimuleerivate võistlussüsteemide toetamine ja arendamine;
- 4.1.5. treeningtegevust ja õppetööd ühendavate vormide rakendamine koostöös koolipidajatega ning -omanikega;
- 4.1.6. noorte saavutusspordi riikliku rahastamise süsteemi edasiarendamine;
- 4.1.7. klubidevaheliste piirkondlike treenimiskeskuste loomine;
- 4.1.8. riigitegelikkuse alusel üleriigiliste noorte õppe- ja treeningkeskuste edasiarendamine.

Alaeasmärk 4.2. Saavutusele orienteeritud 18+ sportlaste sporditegevuse soodustamine

- 4.2.1. kõrgkoolide ja kutsekoolide huvitatuse suurendamine sportlaste õppima asumiseks;
- 4.2.2. tasuta kõrgharidusõppe tagamine osajaga õppekoormuse puhul;
- 4.2.3. kohustusliku kaitsevæeteenistuse spordirühmade

- edasiarendamine;
- 4.2.4. kaitsevæeteenistusse kaasatud sportlaste arvu suurendamine;
- 4.2.5. tööandjate tunnustamine sportlaste hõivamisel ja neile paindlike töövormide rakendamisel.

Alaeasmärk 4.3. Tingimuste loomine sportlastele tippu-lemuste saavutamiseks

- 4.3.1. spordialaliitudele suunatava riikliku saavutussporditoetuste süsteemi edasiarendamine;
- 4.3.2. uute ja jätkusuutlike motivatsioonimeetmete loomine;
- 4.3.3. sihttoetuste ja programmide tõhustamine ning uuendamine;
- 4.3.4. soodsama keskkonna ja õigusruumi kujundamine ettevõtetele spordi toetamiseks;
- 4.3.5. riigile kuuluvate ja riigiosalusega ettevõtete kaasamine saavutusspordi toetamisse selleks loodava fondi vahendusel.

Alaeasmärk 4.4. Saavutusspordi tugisüsteemide arendamine

- 4.4.1. spordivaldkonna teadus-arendustegevuste planeerimine ja rahastamine;
- 4.4.2. vähemalt kahe kaasaegse spordimeditsiini- ja taastuskeskuse väljaarendamine;
- 4.4.3. koondvõistkondade keskse meditsiini- ja taastusteenuse tagamine;
- 4.4.4. rahvusvaheliste tippkogemuste ja koostöövõimaluste kasutamise toetamine.

Alaeasmärk 4.5. Esindatuse tagamine rahvusvahelises spordiliikumises

- 4.5.1. Eesti spordi strateegiliste huvide teostamine rahvusvahelises spordiliikumises;
- 4.5.2. Eesti rahvusvahelise esindatuse rahalise toetamise mehhanismi loomine;
- 4.5.3. lobby-töö ja koostöö korraldamine partneritega.

Alaeasmärk 4.6. Rahvusvaheliste võistluste ja ürituste korraldamine Eestis

- 4.6.1. kavandatavate rahvusvaheliste võistluste ja ürituste kaardistamine;
- 4.6.2. plaanitavate võistluste ja ürituste taotlemise eelkõlastamise ja toetamise garanteerimise süsteemi loomine;
- 4.6.3. rahvusvaheliste võistluste ja ürituste riikliku baasrahastamise kasvatamine ning teiste toetusvõimaluste väljaarendamine;
- 4.6.4. korralduse kompetentsi tõstmine – koolitused, kogemuste vahetamine jms.

Alaeasmärk 4.7. Saavutusspordiks ja rahvusvaheliste võistluste korraldamiseks tarviliku taristu arendamine

- 4.7.1. olemasoleva taristu potentsiaali hindamine saavutusspordi otstarbe ja rahvusvaheliste võistluste ning -ürituste läbiviimiseks;
- 4.7.2. taristu kaasajastamine tippvõistluste tingimustele vastavaks;
- 4.7.3. saavutusspordi taristu riikliku investeringute kava koostamine.

Seosed teiste valdkondade ja nende valdkondade arengukavadega

Valdkond	Seos valdkonnaga	Arengukava	Seos arengukavaga
TERVIS	Tervistendav kehaline aktiivsus, teadlikkuse kasv tervislikest eluhoiakutest.	Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020	Tervislik eluviis, kehalise aktiivsuse suurendamine, tervena elatud eluaastate lisandumine.
KULTUUR	Inimlikud ja rahvuslikud väärtused.	Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020.	Arengukava sätestab, et sport on osa kultuurist, vajalikke arendustegevusi kajastatakse eraldi dokumendis.
HARIDUS	Liikumisõpetus (kehaline kasvatus), kehaline suutlikkus, spetsialistide koolitus, elukestev õpe, topeltkarjäär.	Eesti elukestva õppe strateegia 2020.	Õpikäsitus, õppe vastavus töömaailma vajadustele, elukestvas õppes osalejate arvu suurendamine.
TURISM	Sportiturism.	Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020.	Sportiturismi arendamine, rahvusvaheliselt huvipakkuvad turismiattraksioonid ja -teenused ning spordisündmused.
TEADUS	Liikumise- ja tervisealase teaduse integreeritud rakendamine, tipp-spordi toetamine, uute ideede algatamine.	Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014-2020 "Teadmistepõhine Eesti".	Teadus- ja arendustegevuste, sh rakendusuringute läbiviimine, nende tulemuste kasutamine valdkonna arendamiseks.
PERED	Kättesaadavad, ea- ja võimete kohased ühistegevused.	Laste ja perede arengukava 2012-2020.	Toimiv lastekaitseüsteem ja turvaline keskkond.
NOORSOOTOÖ	Huvitegevus ja -haridus, aktiivne eluhoiak, vabatahtlikkus, kaasatus, tervis ja heaolu	Noortevaldkonna arengukava 2012-2020.	Dokumendis kaudsed seosed.
EAKAD	Elukvaliteedi hoidmine, tervistendav kehaline aktiivsus, tervena elatud aastad.	Aktiivsena vananemise arengukava 2013-2020.	Vanemaealiste füüsilise ja vaimse aktiivsuse hoidmine ja suurendamine läbi teadlikkuse tõstmise vanusega kaasnevatest tervisriskidest.
KODANIKUÜHISKOND	Teadlik ja teotahteline kodanikuaktiivsus, tegevus- ja koostöövõimekud ühendused, vabatahtlik töö.	Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014.	Vabauhenduste tegevustes osalemise aktiivsus, ühenduste võimekus, avaliku sektori ja kolmanda sektori koostöö koostöövormide mitmekesisus.
REGIONAALARENG	Valdkondlike võimaluste olemasolu kõikidele läbi tegusa kohaliku, regionaalse ja üleriigilise spordiorganisatsiooni. Otstarbekas ruumiline planeerimine.	Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020.	Regionaalse arengu ning rahvatervise ja spordi valdkonna eesmärgi toetav kergliiklusteede ning liikumisradade ja spordirajatiste ühtne planeerimine.
KESKKOND	Jätksuutlik keskkonna kasutamine.	Eesti keskkonna- strateegia aastani 2030	Dokumendis kaudsed seosed.
MAAELU	Sportitraditsioonid ja -kultuur, liikumis- ning sportimiskeskonnad, noorte perede töö- ja vabaajavõimalused	Eesti maaelu arengukava 2014-2020.	LEADER-tüüpi tegevuste toetamine kohalike eripärade kasutamiseks kohaliku arengu edendamisel, teenuste kättesaadavuse tagamisel ja sotsiaalse kaasatuse tõstmisel, sh kultuur ja sport.
TRANSPORT	Tarbeliikumise võimekuse toetamine, kergliiklusteede jm teedevõrgustiku parem hõlmamine.	Transpordi arengukava 2014-2020.	Dokumendis kaudsed seosed.

Seosed horisontaalsete arengukavadega

Konkurentsivõime kava "Eesti 2020"

Tervisekäitumine; sidusühiskond; elukestev õpe; sportlaste *dual-career*; erialane haridus ja kutsequalifikatsioon; laste ja noorte elutähtsate oskuste-võimete ja liikumisviiside arendamine, sh ujumisõpetus; töövoime toetamine, sh puuetega ja eakatele inimestele; inimesekeskse teadmuse arendamine; sportlikke eluviise toetavate liikumispaikade arendamine; liikumisharrastuse alase teadlikkuse tõstmine elanikkonna seas; teenusepõhise majanduse arendamine; tervisejälgimise programmide arendamine; inimkapitali arendamine; valdkonnaülese koostöö soodustamine; sotsiaalpoliitika ja sellealaste tugiteenuste arendamine.

Eesti säästva arengu riiklik strateegia "Säästev Eesti 21"

Eesti kultuuriruumi säilimise ja sidusa ühiskonna edendamine liikumise ja spordi valdkonnas vaimsure, positiivsete väärtushinnangute, ühiskondliku kaasatuse ja hariduse ning lõimumise kaudu. Ökoloogilise tasakaalu säilitamine ressursside säästliku kasutamise edendamise kaudu.

Eesti julgeolekupoliitika alused

Ühiskonna kestlikkuse ja sidususe arendamiseks panustamine rahva tervisesse, lõimumisse, regionaalsesse arengusse ning seeläbi riigi kaitsevõimesse, Eesti riigi esindamise kaudu omariikluse väärtustamine ja patriotismi kasvatamine.

Seosed läbivate teemadega ja nendega arvestamine

Läbivad teemad	Arengustrateegia 2030 mõju
KESKKONNAHOID JA KLIIMA Keskkonnahoid, kliimamuutustele vastupidavus	Positiivne: strateegia näeb ette välisportimispaikade ja kergliiklusteede arendamise, mis toetavad keskkonnasõbralikke liikumisviise nagu jalgsi liikumine, rulluisu- ja jalgrattasõit, suusatamine jne.
REGIONAALARENG Piirkondlike erinevusi tasakaalustav areng, piirkondade eripära ja vajadustega arvestamine, piirkonna terviklikkuse arendamine, lähemus- põhimõtte rakendamine	Positiivne: strateegia näeb ette sportimis- ja liikumisvõimaluste edendamise ja kättesaadavuse parandamine KOV poolt, liikumisalade käsitlemise lahutamatu osana avaliku ruumi planeerimisel ning liikumispaikade võrgustamist. Strateegia aitab kaasa kvaliteetse elukeskkonna arendamisele tasakaalustatult kõigis regioonides. Tugevad ja tegusad kohalikud, regionaalsed ning üleriigilised spordiorganisatsioonid aitavad kaasa paikkondliku aktiivsuse ja identiteedi kujunemisele.
VÕRDSSED VÕIMALUSED Sooline võrdsus, erinevas vanuses inimeste võrdne kohtlemine, puudega inimeste võrdsed õigused ja võimalused, võrdsed võimalused sõltumata rahvuslikust kuuluvusest	Positiivne: Strateegia näeb ette liikumise ja sportimisviiside ning -paikade kättesaadavust ning ohutuse tagamist kõikidele inimestele, sh erivajadustega inimeste laiemat kaasamist spordiliikumisse ning vähemuste ühiskonda sulandumisele kaasaitamist spordi positiivsete väärtushinnangute ja mitmekülgsete võimaluste kaudu. Strateegia rakendamine aitab spordikorraldusse senisest paremini kaasata inimesi sõltumata soost, vanusest, erivajadustest, rahvuslikust vmt kuuluvusest.
INFOÜHISKOND IKT nutikas kasutamine, IKT kasutuselevõtu eelduste edendamine	Positiivne: strateegia näeb ette spordi infosüsteemide ning IKT rakenduste arendamist ja nutikat kasutamist tervisealaseks enesejälgimiseks ja inimeste liikumis-, sportimis- ning töövoime parandamiseks, uute tehnoloogiate positiivseks hõlmamiseks.
RIIGIVALITSEMINE Ühtne riigivalitsemine, kaasav ja teadmistepõhine poliitikakujundamine, avalike teenuste kasutajasõbralik osutamine	Positiivne: strateegiaga kavandatud muutused liikumises ja sportimises parandavad inimeste elukvaliteeti, tööturul osalemise kestvuse suurendamist, toetavad tervena elatud aastate lisandumist ning parandavad haigena elatud aastate ravi- ja hooldusefektiivsust. Strateegia elluviimine aitab kaasa Eesti positiivse kuvandi kujundamisele rahvusvahelises kogukonnas. Strateegia näeb ette kaasavat teadmistepõhise ja koordineeritud poliitika kujundamist, inimressursi arendamist, seotud teenuste arendamist, sh kasutajasõbralikumaks läbi IKT ja taristu arenduse, sporditöötajate koolituse ja spordiorganisatsiooni täiustamise.

Mõisted

Allpool on dokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ koostamise ettepanekutes kasutatud olulisemate ja sagedasemate mõistete seletused.

Sport on igasugune kehaline tegevus, milles osaletakse organiseerimatult või organiseeritult ning mille eesmärk on näidata või parandada kehalist vormi ja vaimset heaolu, tekitada sotsiaalseid suhteid või saavutada erineva tasemega võistlustel tulemusi. *Euroopa Spordi Harta, artikkel 2.*

Spordiliikumine on spordi terviknähtus koos selleks loodud ja osalevate organisatsioonide, ühenduste, asutuste, institutsioonide ja kaasatud inimeste ning tegevustega.

Spordiorganisatsioon on laiemas mõistes üldnimetus organiseerunud ja ühinenud spordiliikumises osalevate organisatsioonide, ühenduste, asutuste ja institutsioonide koostöövõrgustikule. Spordiorganisatsioon kitsamas mõistes on spordi arendamiseks asutatud eraõiguslik juriidiline isik: mittetulundusühing, sihtasutus või äriühing, sh spordiklubi, spordiselts või -ühendus, maakonna või linna spordiliit, spordialaliit, rahvuslik olümpiakomitee.

Spordiklubi on eraõiguslik juriidiline isik, mille põhi-tegevus on spordi arendamine. *Spordiseadus.*

Maakonna spordiliit on maakonnas tegutsevate spordiklubide ühendus, kes rahvusliku olümpiakomitee liikmena esindab maakonna sporti ja kellel on ainuõigus korraldada maakonna meistrivõistlusi ja anda vastavaid tiitleid. *Spordiseadus.*

Spordialaliit on spordiala harrastavate spordiklubide üleriigiline ühendus, kes spordiala rahvusvahelise spordialaliidu ning rahvusliku olümpiakomitee liikmena spordiala esindab ja kellel on ainuõigus korraldada üleriigilisi meistrivõistlusi ning anda vastavaid tiitleid. *Spordiseadus.*

Spordiühendus – spordi spetsiifilises valdkonnas (harrastussport, tervisesport, koolisport, üliõpilassport, puudega inimeste sport, töökohasport, veteranisport jm) või piirkondlikul põhimõttel tegutsevate spordiklubide või füüsiliste isikute ühendus. *Spordiseadus.*

Rahvuslik olümpiakomitee – maakonna spordiliite,

spordialaliite, spordiühendusi ja olümpiahartas sätestatud tingimustel füüsilisi isikuid ühendav organisatsioon, kes korraldab ühistegevust ja arendab ning kaitseb spordi- ja olümpialiikumist Eestis. *Spordiseadus.*

Spordikool on juriidilisest isikust omaniku (omavalitsus või spordiorganisatsioon) asutus, mis annab spordialast huviharidust huvikooli seaduse või erakooliseaduse alusel.

Elukeskkond (*living environment*) on looduslik ja tehiskeskond, mis ümbritseb meid väljaspool töö- ja õpikeskkonda. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Elukvaliteet (*quality of life*) – üksikisikute arusaam oma positsioonist kultuuri- ja väärtussüsteemis, milles nad elavad, koos selle positsiooniga seotud eesmärkide, ootuste, standardite ja muredega. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Tervis on täielik füüsilise, sotsiaalse ja vaimse heaolu seisund, mida ei mõisteta ainult kui haiguste või puuete puudumist; tervis ei ole elamise eesmärk, vaid igapäevase elu ressurss, positiivne mõiste, mis toonitab sotsiaalseid ja individuaalseid ressursse ning füüsilisi võimeid. *Maailma Terviseorganisatsioon (1948).*

Tervisekäitumine (*health behaviour*) – igasugune üksikisiku poolt ettevõetud tegevus, hoolimata hetkelisest või eelnevast terviseseisundist, tervise edendamiseks, kaitsmiseks või säilitamiseks, olenemata sellest, kas selline käitumine on lõppkokkuvõttes objektiivselt efektiivne või mitte. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Kehaline aktiivsus (*physical activity*) – keha mis tahes liikumine, mis on põhjustatud lihastööst ning mis põhjustab suuremat energiakulu kui organismi põhiainevahetuse (rahulolekutaseme) energiakulu. Mitmesugune tegevus alates organiseeritud sporditegemisest kuni töö või koolis käimiseni või vabaõhutegevuseni. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Liikumine on igasugune tahtlik kehaline aktiivsus, mille eesmärkideks on muu hulgas oma saavutusvõime hindamine, tervise parandamine või lihtsalt rõõmu ja naudingu (heaolu) saavutamine. Siia ei kuulu argi- või tarbeliikumine, mille sisuks on igapäevane või tööalane tegevus (füüsiline töö, jalgsi töötlemine jms).

Liikumisharrastuse all mõistetakse kehalist koormust andvat ja seeläbi kehalist vormisolekut taotlevat või meelelahutuslikku liikumist ning sportlike kehaliste harjutuste sooritamist. See määratlus kattub põhiosas rahvusvahelise mõistega *sport kõigile (sport for all)* ning ei sisalda saavutusspordi (tipp- või võistlussport) mõõdet.

Tippsport on rahvusvaheliste tiitlivõistluste tasandil toimuv või sellesuunaline sportlik konkurents.

Võistlussport on laiem sportliku tegevuse käsitlus, mille alla kuulub igasugune sportlik konkurents, sünonüümina kasutatakse ka terminit saavutussport.

Treener on sportlasi ja teisi spordis osalevaid isikuid juhendav spordispetsialist, kellel on treeneri kutsekvalifikatsioon kutseeaduse tähenduses. *Spordiseadus.*

Eesti Spordi Kongress on spordiorganisatsioonide ja spordiüldsuse kõrgeim foorum, mis kutsutakse kokku reeglina iga nelja aasta järel spordiliikumise oluliste küsimuste arutamiseks ning mille otsused on järgimiseks soovituslikud nii spordiorganisatsioonile kui riigi ja kohalikele esinduskogudele.

Spordikorraldus (*sport management*) on spordi ellurakendamisel kasutatavate reeglite ja tavade süsteem.

Spordispetsialist on spordivaldkonna kompetentne töötaja.

Spordiehitus on sportlikuks tegevuseks ehitatud terviklik asi, hoone või rajatis, sh **spordihoone** on väliskeskonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga spordiehitus; **spordirajatis** on mis tahes ehitus, mis ei ole spordihoone, muu hulgas spordiväljak, seikluspark või mere või siseveekogu põhja süvendamise teel rajatud sportimispaik. *Ehitusseaduse alusel.*

Sotsiaalne sidusus (*social cohesion*) – sotsiaalse sidususe all mõistetakse ebavõrdsuse määra ning sotsiaalsete suhete ja sidemete tugevust. Sotsiaalse sidususe suurendamise vahendid on ühiskondliku kihistumise, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vähendamine ning sotsiaalsete suhete, sidemete ja suhtlemise tugevdamine. Euroopa Nõukogu kasutab järgmist definitsiooni: „Sotsiaalse sidususe all mõistame ühiskonna võimekust tagada oma kõigi liikmete heaolu, vähendada erinevusi ja vältida

polariseerumist”. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Sotsiaalne kaasatus (*social inclusion*) on olemuslikult sotsiaalse tõrjutuse vastand ning on defineeritav kui kõikide inimeste võimalus osaleda täisväärtuslikult ühiskondlikus elus, pääseda ligi temale olulistele ressurssidele ning teenustele, töötada ja olla majanduslikult aktiivne. Üldnimetatud ressursside ja teenuste all mõistetakse näiteks võimalust tööd teha ja ligipääsu sotsiaalkindlustusele, haridusele, tervishoiuteenustele, kultuurile ja vaba aja veetmise võimalustele ning info-tehnoloogiale. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Tervisedendus on protsess või tegevus, mille tulemuseks on inimese või inimeste koosluse võime oma tervist parandada kasvab; see võib sündida tänu teadlikkuse ja motivatsiooni kasvule, aga ka võimaluste ja tingimuste paranemisele. *Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020.*

Tervena elatud eluiga ehk eeldatavalt tervena elatud eluiga (*Health Adjusted Life Expectancy, HALE*) – rahvastiku tervise kvaliteedi näitaja, mille arvutamisel on lisaks rahvastiku suremusele arvesse võetud ka rahvastikus esinevate haiguste elukvaliteeti langetav mõju. Näitaja väärtus on võrdne eluaastatega, mida rahvastiku keskmine liige eeldatavalt elab maksimaalse võimaliku tervisega. *Näide: 2006. aastal oli meeste eeldatav eluiga Eestis sünnimomendil 67 aastat. Osa sellest ajast veedetakse haigena ning kui konkreetne haigus langetab elukvaliteeti inimese parima kujuteldava (ideaalse), tervisepiiranguteta tasemega võrreldes 50% võrra, siis langeb haiguse pooleaastase kestuse korral inimese eeldatavalt tervena elatud eluiga veerandaasta võrra (0,5 parimast tervisest x 0,5 aastat = 0,25 parima võimaliku tervise aastat). Seega, kui 2006. aastal oleks meeste eeldatavalt tervena elatud eluiga näiteks 50 aastat, siis jääks neil elu jooksul keskmiselt kasutamata 17 aastat, sest selle aja veedavad nad haigetena. (Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020).*

Lõimumispoliitika – peateemadeks on ebapiisavast riigikeele oskusest tingitud vähene aktiivsus ühiskonnas, pidurdunud naturalisatsiooniprotsess, erisused tööhõives ja kodanikuühiskonna osaluses, erinevad väärtushinnangud ja hoiakud ühiskonnas. *Lõimuv Eesti 2020.*

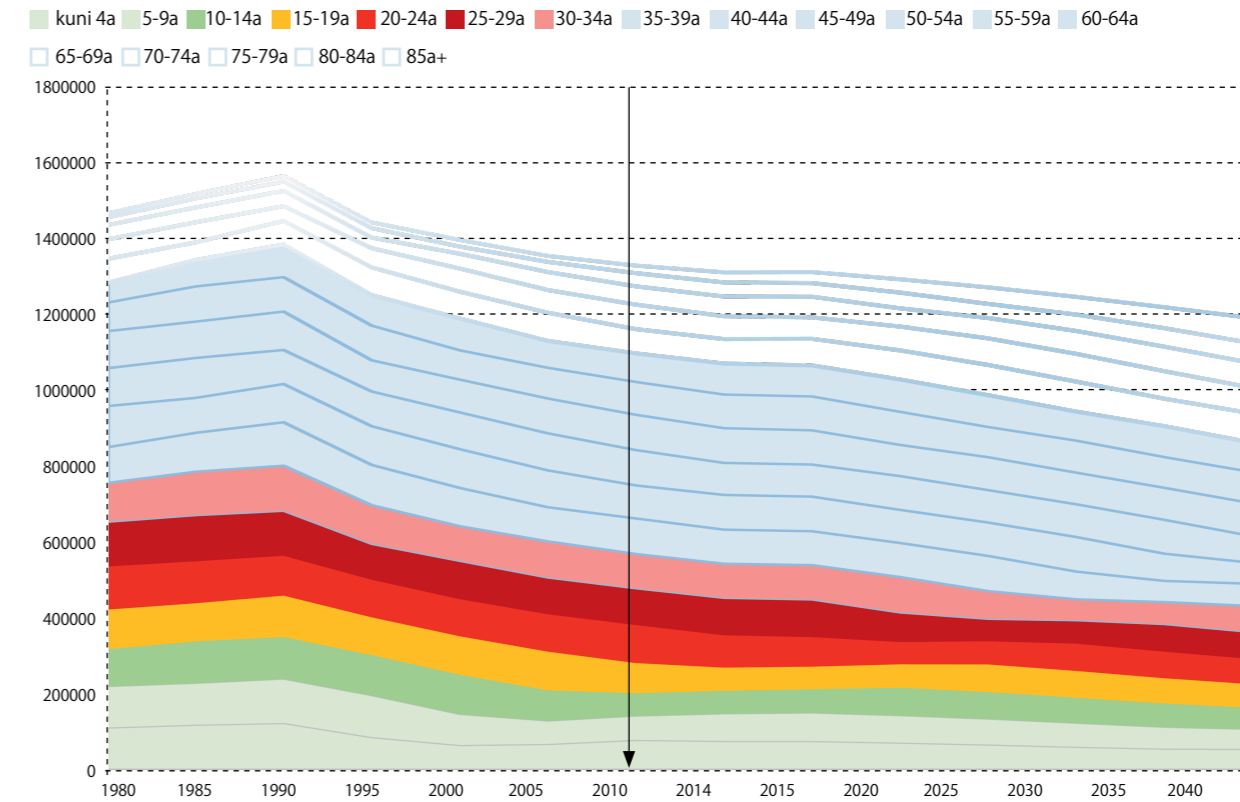

LISAD

Tabel 1-1. Eesti rahvaarv vanuserühmade kaupa 1980-2014, rahvastikuprognos 2015-2040.

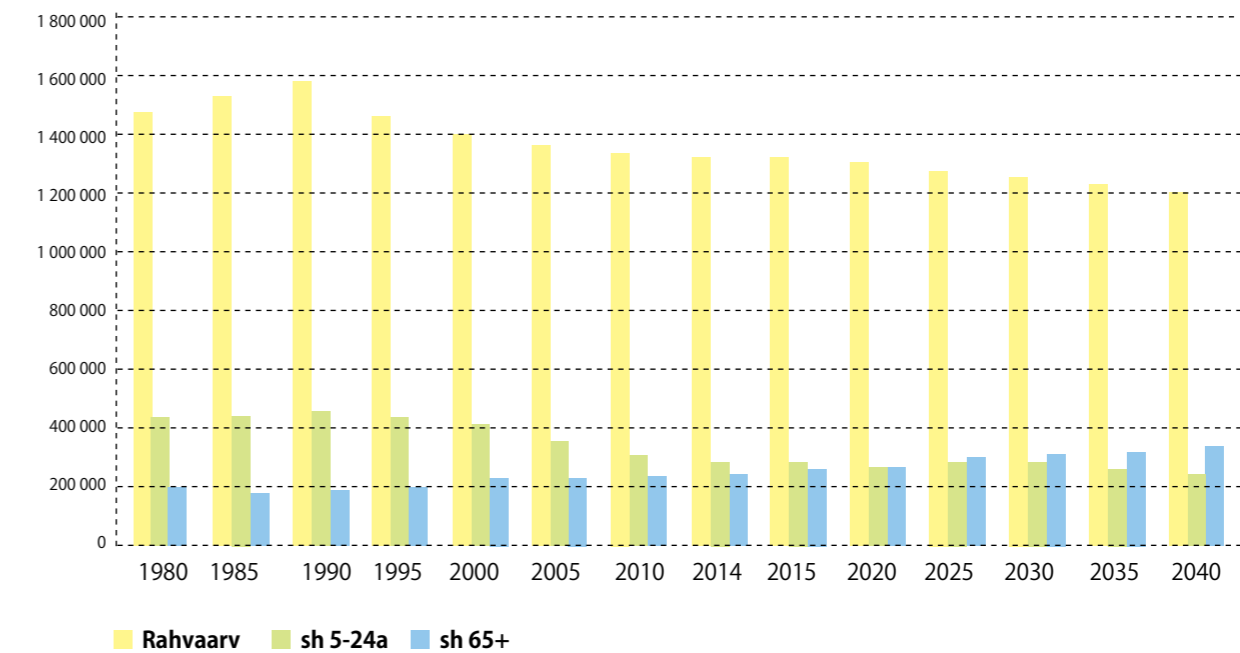
	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040
kokku	1472190	1523486	1570599	1448075	1401250	1358850	1333290	1315819	1316121	1297404	1275996	1250727	1222948	1194629
kuni 4a	109244	116574	121241	83940	62910	65700	76440	73673	73583	69231	64261	58255	53321	52729
5-9a	109859	110984	117512	111077	82530	62090	64380	73072	75454	72722	68636	63732	57934	52999
10-14a	98735	111089	111381	107473	104900	81160	60810	61283	63028	74078	71694	67744	62982	57285
15-19a	105065	101055	109719	99958	102000	102680	79750	61311	59803	62114	73160	70862	66994	62293
20-24a	114229	111154	105679	99551	98280	99070	100710	85651	78443	58995	61354	72320	70344	66727
25-29a	116614	120463	117298	93270	99710	95560	95620	97499	97892	76627	57820	60319	71564	69916
30-34a	104167	116363	120817	103760	93210	97040	92290	91694	92303	95167	74774	56756	59487	70465
35-39a	94566	102931	114879	106694	101270	90380	94040	90268	89630	90111	93170	73364	56052	58797
40-44a	108906	92432	101229	102411	102600	97560	87360	91851	91632	87653	88353	91542	72042	55406
45-49a	100182	105660	90162	91842	97270	98060	93670	84690	84863	89419	85743	86603	89671	70380
50-54a	98038	96185	101609	82575	86820	92150	93300	91948	90530	82500	87129	83725	84730	87001
55-59a	75569	93095	91201	91864	77530	81290	86930	88964	89658	87500	79967	84679	81319	82481
60-64a	52114	70224	86267	80777	84010	70970	75540	82132	82457	85696	83905	76984	81338	78307
65-69a	63574	46434	62671	73213	71100	74660	64220	64621	69967	77059	80478	79166	72799	77202
70-74a	51888	53316	38851	50539	61340	60000	65020	60720	57075	63052	69963	73656	73050	67809
75-79a	37803	39143	40487	28339	39050	47960	48440	52273	54332	48152	54165	60706	64774	65007
80-84a	19960	23786	24770	25154	18840	26760	34350	36746	36209	41647	37297	43040	48951	53128
85a+	11367	12449	14826	15638	17880	15760	20420	27423	29262	35681	44127	47274	55596	66697
???	310	149												

Tabel 1-2. Rahvastiku trendid ning liikumise ja spordi sihtrühmade dünaamika

Tabel 1-3. Eesti rahvaarv vanuserühmade kaupa 1980-2014, rahvastikuprognos 2015-2040.

	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Rahvaarv	1472190	1523486	1570599	1448075	1401250	1358850	1333290	1315819	1316121	1297404	1275996	1250727	1222948	1194629
sh 5-24a	427888	434282	444291	418059	387710	345000	305650	281317	276728	267909	274844	274658	258254	239304
sh 65+	184902	175277	181605	192883	208210	225140	232450	241783	246845	265591	286030	303842	315170	329843

Tabel 2. Rahvastiku arv, 5-24a ja 65 ning vanemate arv maakondades ja Tallinnas 1990-2014 ja vastav rahvastikuprognos 2015-2040.

		1990	1995	2000	2005	2010	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040
HARJUMAA	rahvaarv	607158	553193	536470	540730	556650	572103	572251	579653	584566	586180	585817	585880
	sh 5-24a	171914	163134	153870	139290	124520	118625	117529	123770	135375	140339	134183	125468
	sh 65a ja +	61484	66310	72370	81390	86280	93293	94685	103728	113209	121430	127481	137775
Tallinn	rahvaarv	479666	429563	402390	400500	398500	411063	409713	414094	418436	421724	423058	424110
	sh 5-24a	133429	125164	112640	102010	87020	81087	81336	84971	93853	99126	95937	90616
	sh 65a ja +	50075	53607	58580	64510	66600	71155	71735	78452	85609	91909	96645	104408
HIIUMAA	rahvaarv	11332	11170	10000	9370	8850	8589	8282	7694	7090	6534	6254	5883
	sh 5-24a	3273	3210	2520	2230	2000	1833	1649	1358	1178	1071	1052	911
	sh 65a ja +	1305	1377	1530	1570	1650	1767	1838	2070	2225	2372	2424	2383
IDA-VIRUMAA	rahvaarv	221807	197899	183850	170090	158800	149483	149934	142650	134903	127102	119387	111407
	sh 5-24a	57687	53723	45300	37550	31910	27849	27201	25574	24717	22479	19725	17363
	sh 65a ja +	21216	25366	29170	31730	30370	30681	32021	35892	39565	41682	41370	41283
JÕGEVAMAA	rahvaarv	42607	40598	38760	36130	33040	31145	31018	29339	27772	26227	24736	23257
	sh 5-24a	12324	11590	10150	8890	7690	6971	6788	5712	5076	4721	4350	4045
	sh 65a ja +	5801	5910	6040	6360	6750	6875	7086	7435	7805	8094	8376	8368
JÄRVAMAA	rahvaarv	43715	41152	38130	35440	32490	30425	30178	28388	26600	24744	22873	21143
	sh 5-24 a	13093	12104	10340	8830	7630	6757	6399	5536	5077	4698	4095	3519
	sh 65a ja +	5535	5601	5720	5940	6230	6419	6562	6994	7419	7781	7896	7783
LÄÄNEMAA	rahvaarv	33694	30606	29610	27230	25510	24323	24132	23058	21929	20822	19852	18792
	sh 5-24a	9601	8495	7890	6520	5720	5187	5059	4350	4016	3776	3446	3213
	sh 65a ja +	4021	4144	4350	4740	4940	5234	5347	5763	6222	6571	6791	6807
LÄÄNE-VIRUMAA	rahvaarv	79767	70604	71580	67420	63230	59583	59591	56825	54017	51166	48317	45558
	sh 5-24a	23523	20393	19530	17030	14910	13363	13052	11539	10761	10087	9026	8199
	sh 65a ja +	9812	9879	10930	11600	11720	11808	12126	12978	13933	14814	15188	15540
PÕLVAMAA	rahvaarv	36186	34760	32250	30450	28650	27641	27192	25766	24389	23058	21709	20421
	sh 5-24 a	9800	9477	7900	7190	6400	6028	5797	4981	4503	4290	3967	3698
	sh 65a ja +	5669	5718	5710	5900	5900	5947	6081	6309	6696	7084	7204	7174
PÄRNUMAA	rahvaarv	99863	94424	93020	89320	86590	82829	82719	79730	76690	73633	70592	67759
	sh 5-24a	27395	26508	24600	22160	19920	18164	17889	16378	15748	15131	13804	12730
	sh 65a ja +	13063	13613	14820	15890	16850	17181	17460	18132	18975	19912	20680	21298
RAPLAMAA	rahvaarv	39717	38560	38190	37020	36070	34676	35058	34182	33248	32275	31107	30241
	sh 5-24a	11828	11415	10530	9350	8530	7965	7976	7267	6858	6500	5853	5472
	sh 65a ja +	5298	5320	5630	5990	6270	6517	6856	7459	8098	8628	9065	8536
SAAREMAA	rahvaarv	39890	38233	35850	33820	32280	31756	30987	29469	27961	26525	25078	23535
	sh 5-24 a	11361	10714	9160	8000	7190	6759	6374	5465	5103	4887	4383	3895
	sh 65a ja +	5387	5445	5830	6200	6470	6803	6912	7133	7394	8017	8423	8536
TARTUMAA	rahvaarv	162924	153307	158070	155590	153780	152188	154410	156196	158231	159654	160150	159190
	sh 5-24a	50334	47334	51250	47450	42190	37140	37468	35722	37968	39427	38706	36623
	sh 65a ja +	20364	21211	22530	23730	24600	25068	25130	26033	27620	29364	31516	34327
VALGAMAA	rahvaarv	41515	38407	36070	33850	31930	30176	30130	28472	26798	25191	23612	22108
	sh 5-24a	11176	10354	8710	7760	7220	6695	6436	5599	5027	4552	4096	3767
	sh 65a ja +	6210	6164	6470	6710	6900	6764	7017	7264	7598	7908	8108	8298
VILJANDI-MAA	rahvaarv	65135	62043	59150	54880	50360	47476	47172	44746	42337	39900	37482	35035
	sh 5-24a	18411	17798	15690	13740	11750	10527	10035	8610	7903	7474	6822	6117
	sh 65a ja +	9466	9594	9850	10070	10260	10305	10548	11070	11615	12058	12227	12268
VÖRUMAA	rahvaarv	45289	43119	40250	37510	35060	33426	33067	31236	29465	27716	25982	24420
	sh 5-24a	12571	11810	10270	9010	8070	7454	7076	6048	5534	5226	4746	4284
	sh 65a ja +	6974	7231	7260	7320	7260	7121	7176	7331	7656	8127	8421	8546

Tabel 3-1. Eesti elanike oodatava eluea ja tervena elatud aastate prognoos Euroopa Liidu ning EEA riikide võrdlustabelites.

MEHED		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elada jäänud aastad sünnimomendist										
EU 27/28		75,2	75,4	75,8	76,0	76,3	76,6	76,9	77,4	77,5
1	AUSTRIA	76,4	76,6	77,1	77,4	77,8	77,6	77,9	78,3	78,4
2	BELGIA	76,0	76,2	76,6	77,1	76,9	77,3	77,5	78,0	77,8
3	BULGAARIA	69,0	69,0	69,2	69,5	69,8	70,2	70,3	70,7	70,9
4	EESTI	66,7	67,6	67,6	67,5	68,9	70,0	70,0	71,4	71,4
5	HISPAANIA	77,0	77,0	77,8	77,9	78,3	78,8	79,2	79,5	79,5
6	HOLLAND	76,9	77,2	77,7	78,1	78,4	78,7	78,9	79,4	79,3
7	HORVAATIA	71,8	71,7	72,4	72,4	72,3	72,8	73,4	73,8	73,9
8	IIRIMAA	76,1	76,7	76,9	77,3	77,9	77,8	78,5	78,6	78,7
9	ITAALIA	78,0	78,1	78,6	78,8	78,9	79,1	79,5	79,7	79,8
10	KREEKA	76,6	76,7	77,1	76,9	77,5	77,5	78,0	78,0	78,0
11	KÜPROS	76,5	76,5	78,1	77,6	78,2	78,5	79,2	79,3	78,9
12	LEEDU	66,2	65,2	65,0	64,5	65,9	67,1	67,6	68,1	68,4
13	LUKSEMBURG	76,0	76,7	76,8	76,7	78,1	78,1	77,9	78,5	79,1
14	LÄTI	65,6	64,9	65,0	65,3	66,5	67,5	67,9	68,6	68,9
15	MALTA	77,4	77,3	77,0	77,5	77,1	77,9	79,3	78,6	78,6
16	POOLA	70,6	70,8	70,9	71,0	71,3	71,5	72,1	72,6	72,7
17	PORTUGAL	75,0	74,9	75,5	75,9	76,2	76,5	76,8	77,3	77,3
18	PRANTSUSMAA	76,7	76,7	77,3	77,6	77,8	78,0	78,2	78,7	78,7
19	ROOTSI	78,4	78,5	78,8	79,0	79,2	79,4	79,6	79,9	79,9
20	RUMEENIA	68,5	68,9	69,5	69,9	69,9	69,9	70,2	71,1	71,0
21	SAKSAMAA	76,5	76,7	77,2	77,4	77,6	77,8	78,0	78,4	78,6
22	SLOVAKKIA	70,3	70,2	70,4	70,6	70,9	71,4	71,8	72,3	72,5
23	SLOVEENIA	73,5	73,9	74,5	74,6	75,5	75,9	76,4	76,8	77,1
24	SOOME	75,4	75,6	75,9	76,0	76,5	76,6	76,9	77,3	77,7
25	SUURBRITANNIA	76,8	77,0	77,3	77,6	77,7	78,3	78,6	79,0	79,1
26	TAANI	75,4	76,0	76,1	76,2	76,5	76,9	77,2	77,8	78,1
27	TŠEHHI	72,5	72,9	73,5	73,8	74,1	74,3	74,5	74,8	75,1
28	UNGARI	68,7	68,7	69,2	69,4	70,0	70,3	70,7	71,2	71,6
1	ISLAND	78,9	79,6	79,5	79,6	80,0	79,8	79,8	80,7	81,6
2	LIECHTENSTEIN	78,6	77,4	78,9	79,1	80	79,5	79,5	79,5	79,7
3	NORRA	77,6	77,8	78,2	78,3	78,4	78,7	79	79,1	79,5
4	ŠVEITS	78,6	78,7	79,2	79,5	79,8	79,9	80,3	80,5	80,6
MEHED		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tervena elada jäänud aastad sünnimomendist										
EU 27/28			61,1	61,8	61,7	61,1	61,3	61,9	61,7	61,3
1	AUSTRIA	58,3	58,2	58,7	58,7	58,3	59,5	59,5	59,8	60,2
2	BELGIA	58,9	62,4	63,0	63,5	63,3	63,9	64,0	63,4	64,4
3	BULGAARIA			66,2	67,1	62,1	62,1	63,0	62,1	62,1
4	EESTI	50,0	48,3	49,6						

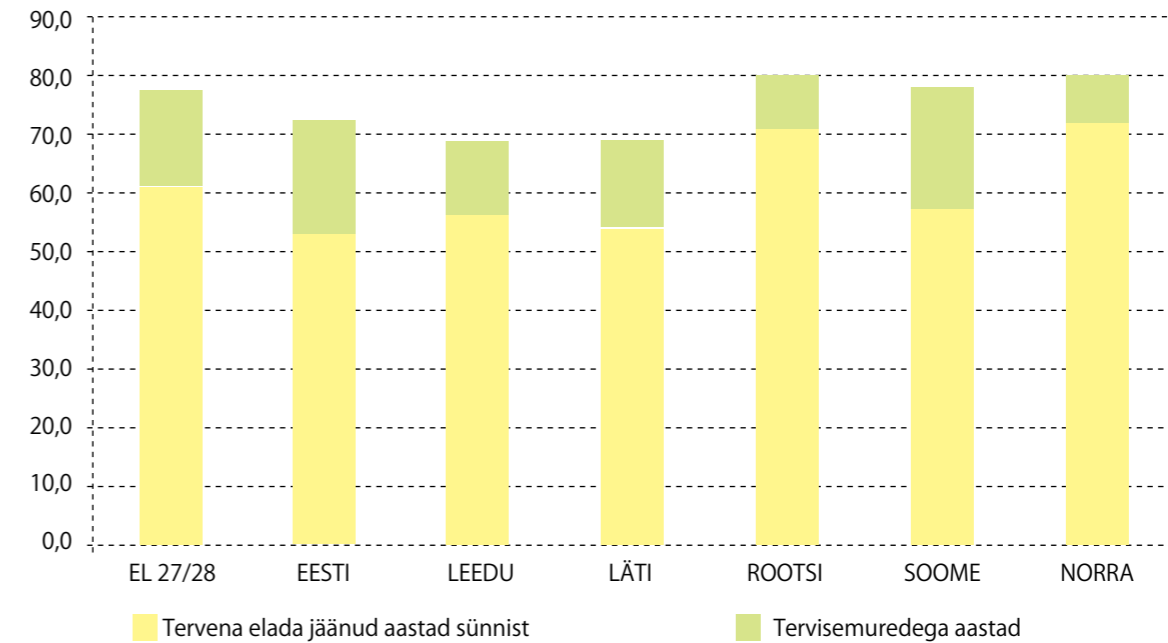

NAISED		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elada jäänud aastad sünnimomendist										
	EU 27/28	81,5	81,5	82,0	82,2	82,3	82,6	82,8	83,1	83,1
1	AUSTRIA	82,1	82,2	82,8	83,1	83,3	83,2	83,5	83,8	83,6
2	BELGIA	81,9	81,9	82,6	82,6	82,6	82,8	83,0	83,3	83,1
3	BULGAARIA	76,2	76,2	76,3	76,6	77,0	77,4	77,4	77,8	77,9
4	EESTI	78,0	78,2	78,6	78,9	79,5	80,3	80,8	81,3	81,5
5	HISPAANIA	83,7	83,6	84,4	84,4	84,6	85,0	85,5	85,6	85,5
6	HOLLAND	81,5	81,7	82,0	82,5	82,5	82,9	83,0	83,1	83,0
7	HORVAATIA	78,8	78,8	79,3	79,2	79,7	79,7	79,9	80,4	80,6
8	IIRIMAA	81,1	81,3	81,7	82,1	82,4	82,7	83,1	83,0	83,2
9	ITAALIA	83,7	83,6	84,1	84,2	84,2	84,3	84,7	84,8	84,8
10	KREEKA	82,0	82,3	82,6	82,5	83,0	83,3	83,3	83,6	83,4
11	KÜPROS	81,8	80,8	82,0	82,1	82,9	83,5	83,9	83,1	83,4
12	LEEDU	77,7	77,4	77,1	77,2	77,6	78,7	78,9	79,3	79,6
13	LUKSEMBURG	82,4	82,3	81,9	82,2	83,1	83,3	83,5	83,6	83,8
14	LÄTI	76,0	76,3	76,1	76,2	77,5	77,7	78,0	78,8	78,9
15	MALTA	81,2	81,4	82,0	82,2	82,3	82,7	83,6	83,0	83,0
16	POOLA	79,2	79,3	79,7	79,8	80,0	80,1	80,7	81,1	81,1
17	PORTUGAL	81,8	81,5	82,5	82,5	82,7	82,8	83,2	83,8	83,6
18	PRANTSUSMAA	83,8	83,8	84,5	84,8	84,8	85,0	85,3	85,7	85,4
19	ROOTSI	82,8	82,9	83,1	83,1	83,3	83,5	83,6	83,8	83,6
20	RUMEENIA	75,5	75,7	76,2	76,9	77,2	77,4	77,5	78,2	78,1
21	SAKSAMAA	81,9	82,0	82,4	82,7	82,7	82,8	83,0	83,2	83,3
22	SLOVAKKIA	78,0	78,1	78,4	78,4	79,0	79,1	79,3	79,8	79,9
23	SLOVEENIA	80,8	80,9	82,0	82,0	82,6	82,7	83,1	83,3	83,3
24	SOOME	82,5	82,5	83,1	83,1	83,3	83,5	83,5	83,8	83,7
25	SUURBRITANNIA	81,1	81,3	81,6	81,8	81,8	82,4	82,6	83,0	82,8
26	TAANI	80,2	80,5	80,7	80,6	81,0	81,1	81,4	81,9	82,1
27	TSEHHI	79,1	79,2	79,9	80,2	80,5	80,5	80,9	81,1	81,2
28	UNGARI	77,2	77,2	77,8	77,8	78,3	78,4	78,6	78,7	78,7
1	ISLAND	83,2	83,5	82,9	83,4	83,3	83,8	84,1	84,1	84,3
2	LIECHTENSTEIN	85,1	84,1	83,1	83,6	85,5	83,6	84,3	84,2	85,2
3	NORRA	82,5	82,7	82,9	82,9	83,2	83,2	83,3	83,6	83,5
4	ŠVEITS	83,8	84	84,2	84,4	84,6	84,6	84,9	85,0	84,9

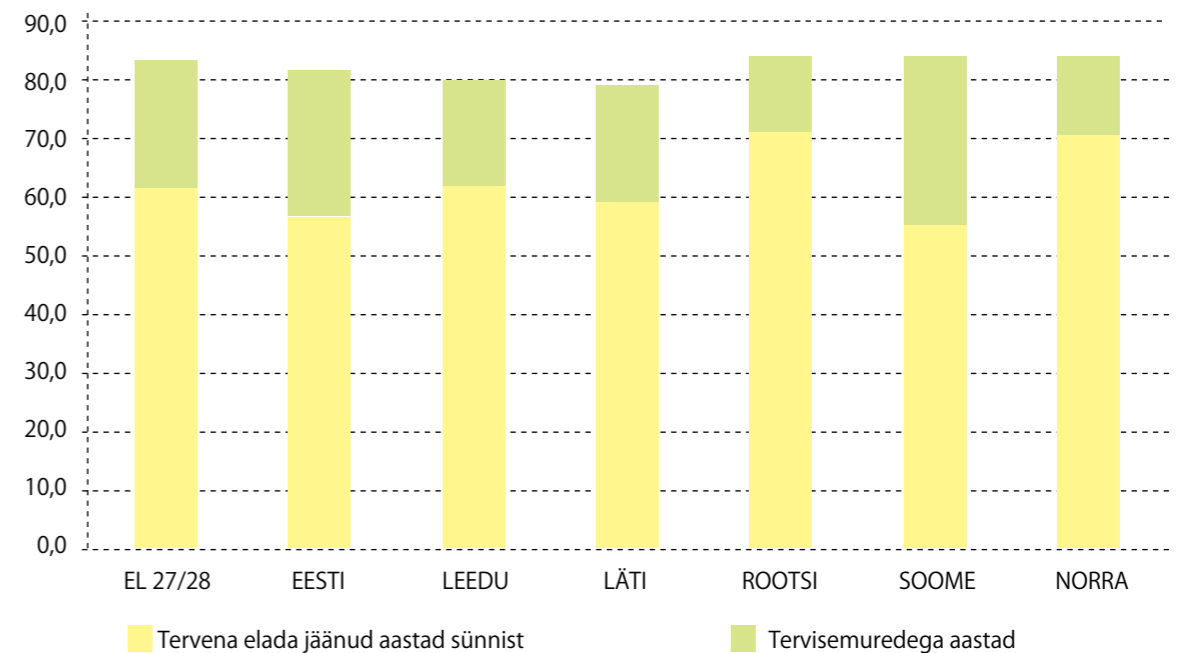
NAISED		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tervena elada jäänud aastad sünnimomendist										
	EU 27/28	62,5	62,5	62,6	62,2	62,0	62,7	62,2	61,9	
1	AUSTRIA	60,4	60,1	61,0	61,5	59,7	60,8	60,7	60,3	62,5
2	BELGIA	58,4	62,3	63,2	63,9	64,2	63,7	62,6	63,6	65,4
3	BULGAARIA			71,9	73,9	65,7	65,9	67,1	65,9	65,7
4	EESTI	53,8	52,4	53,9	54,9	57,5	59,2	58,2	57,9	57,2
5	HISPAANIA	62,7	63,4	63,5	63,2	63,6	62,2	63,9	65,8	65,7
6	HOLLAND		63,5	63,5	64,3	59,9	60,1	60,2	59,0	58,9
7	HORVAATIA							60,7	61,8	64,5
8	IIRIMAA	64,2	64,0	64,9	65,6	65,0	65,2	67,0	68,3	68,3
9	ITAALIA	71,0	67,9	64,7	62,5	61,9	62,6	67,6	62,7	61,5
10	KREEKA	65,5	67,4	68,1	67,4	66,1	66,8	67,7	66,9	64,9
11	KÜPROS		58,2	63,4	62,9	65,4	65,6	64,2	61,0	64,0
12	LEEDU		54,6	56,5	58,2	59,9	61,2	62,4	62,0	61,6
13	LUKSEMBURG	60,2	62,4	62,1	64,6	64,4	65,9	66,4	67,1	66,4
14	LÄTI		53,2	52,5	54,1	54,6	56,2	56,7	56,6	59,1
15	MALTA		70,4	69,5	71,1	72,3	71,0	71,6	70,7	72,4
16	POOLA		66,9	62,9	61,5	63,0	62,5	62,3	63,3	62,9
17	PORTUGAL	52,4	57,1	57,9	57,8	57,6	56,4	56,6	58,6	
18	PRANTSUSMAA	64,3	64,6	64,4	64,4	64,6	63,5	63,4	63,6	63,9
19	ROOTSI	60,8	63,2	67,5	66,8	69,0	69,6	71,1	70,2	70,7
20	RUMEENIA				62,6	62,8	61,7	57,5	57,0	57,8
21	SAKSAMAA		54,8	58,3	58,6	57,7	58,1	58,7	58,7	57,9
22	SLOVAKKIA		56,6	54,6	56,1	52,6	52,6	52,1	52,3	53,1
23	SLOVEENIA		60,1	61,0	62,3	60,8	61,5	54,6	53,8	55,6
24	SOOME	53,1	52,5	52,8	58,0	59,5	58,6	58,2	58,3	56,2
25	SUURBRITANNIA		65,5	64,9	66,0	66,3	66,1	65,6	65,2	64,5
26	TAANI	69,0	68,4	67,2	67,4	61,0	60,4	61,4	59,4	61,4
27	TSEHHI		60,0	59,9	63,3	63,4	62,7	64,5	63,6	64,1
28	UNGARI		54,3	57,2	57,8	58,3	58,2	58,6	59,1	60,5
1	ISLAND	62,5	65,0	65,3	71,6	69,5	68,9	68,1	67,7	68,0
2	LIECHTENSTEIN									
3	NORRA	65,3	64,2		66,1	68,8	67,8	69,8	70,0	70,3
4	ŠVEITS					64,6	63,0	63,3	64,7	67,6

Tabel 3-2

AASTA 2012 MEHED	EL 27/28	EESTI	LEEDU	LÄTI	ROOTSI	SOOME	NORRA
Tervena elada jäänud aastad sünnist	61,3	53,3	56,6	54,8	70,9	57,3	72,1
Tervisemuredega aastad	16,2	18,3	11,8	14,1	9,0	20,4	7,4

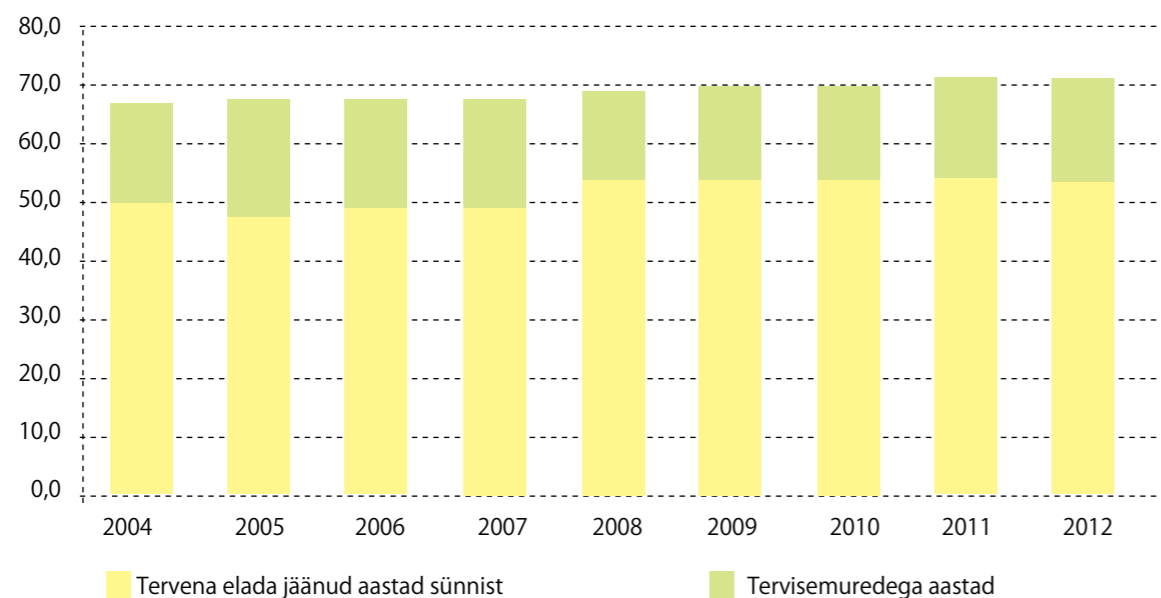

AASTA 2012 NAISED	EL 27/28	EESTI	LEEDU	LÄTI	ROOTSI	SOOME	NORRA
Tervena elada jäänud aastad sünnist	61,9	57,2	61,6	59,1	70,7	56,2	70,3
Tervisemuredega aastad	21,2	24,3	18,0	19,8	12,9	27,5	13,2

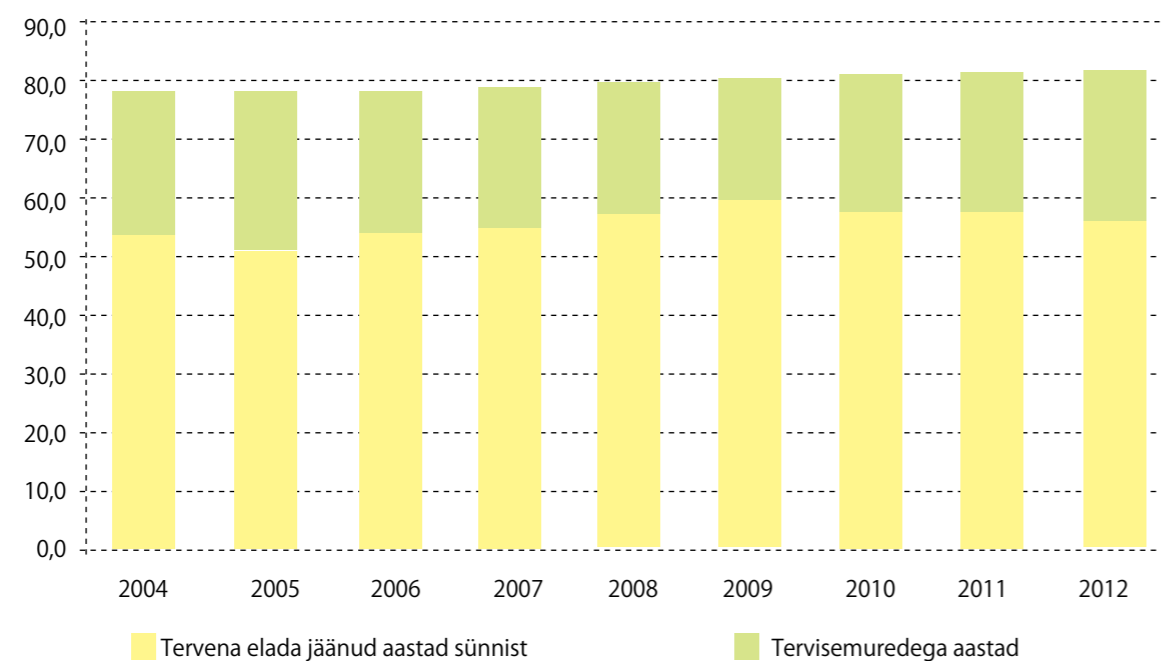

Tabel 3-3

EESTI MEHEDE	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tervena elada jäänud aastad sünnist	50,0	48,3	49,6	49,7	53,0	55,0	54,1	54,3	53,1
Tervisemuredega aastad	16,7	19,3	18,0	17,8	15,9	15,0	15,9	17,1	18,3

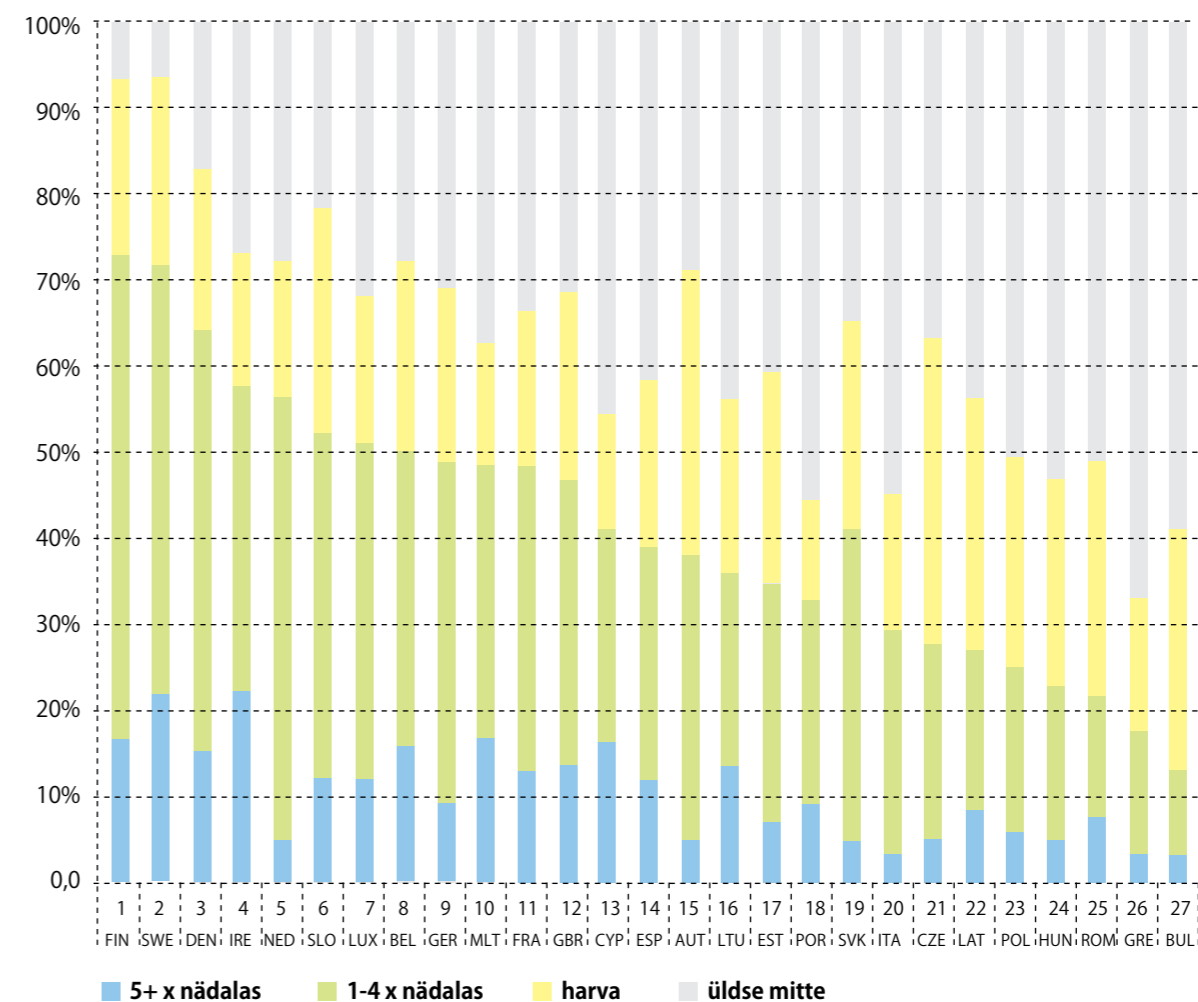
EESTI NAISED	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tervena elada jäänud aastad sünnist	53,8	52,4	53,9	54,9	57,5	59,2	58,2	57,9	57,2
Tervisemuredega aastad	24,2	25,8	24,7	24,0	22,0	21,1	22,6	23,4	24,3

Tabel 4-1. Eesti elanike sportimisharjumised võrdluses Euroopa Liidu riikidega aastal 2009

	FIN	SWE	DEN	IRE	NED	SLO	LUX	BEL	GER	MLT	FRA	GBR	CYP
2009	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5+ x nädalas	0,17	0,22	0,15	0,23	0,05	0,13	0,12	0,16	0,09	0,17	0,13	0,14	0,16
1-4 x nädalas	0,55	0,50	0,49	0,35	0,51	0,39	0,39	0,34	0,40	0,31	0,35	0,32	0,25
harva	0,21	0,22	0,18	0,15	0,16	0,26	0,17	0,22	0,20	0,14	0,18	0,22	0,13
üldse mitte	0,07	0,06	0,18	0,27	0,28	0,22	0,32	0,28	0,31	0,38	0,34	0,32	0,46
	0,72	0,72	0,64	0,58	0,56	0,52	0,51	0,50	0,49	0,48	0,48	0,46	0,41

	ESP	AUT	LTU	EST	POR	SVK	ITA	CZE	LAT	POL	HUN	ROM	GRE	BUL
2009	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
5+ x nädalas	0,12	0,05	0,14	0,07	0,09	0,05	0,03	0,05	0,08	0,06	0,05	0,08	0,03	0,03
1-4 x nädalas	0,27	0,33	0,22	0,27	0,24	0,25	0,26	0,23	0,19	0,19	0,18	0,13	0,15	0,10
harva	0,19	0,33	0,20	0,25	0,11	0,35	0,16	0,35	0,29	0,24	0,24	0,28	0,15	0,28
üldse mitte	0,42	0,29	0,44	0,41	0,56	0,35	0,55	0,37	0,44	0,51	0,53	0,51	0,67	0,59
	0,39	0,38	0,36	0,34	0,33	0,30	0,29	0,28	0,27	0,25	0,23	0,21	0,18	0,13

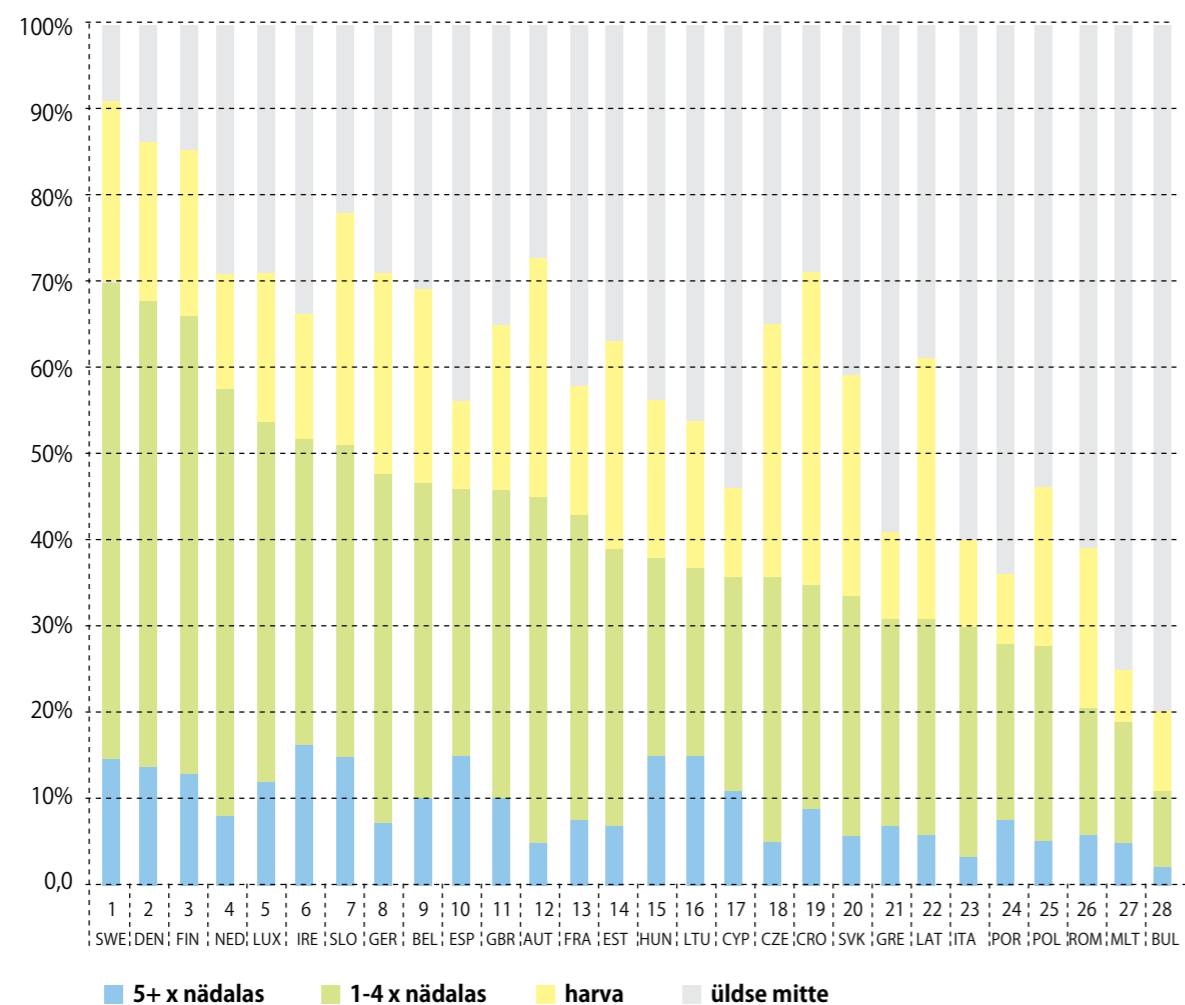

Tabel 4-2. Eesti elanike sportimisharjumised võrdluses Euroopa Liidu riikidega aastal 2013.

	SWE	DEN	FIN	NED	LUX	IRE	SLO	GER	BEL	ESP	GBR	AUT	FRA	EST
2013	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5+ x nädalas	0,15	0,14	0,13	0,08	0,12	0,16	0,15	0,07	0,10	0,15	0,10	0,05	0,08	0,07
1-4 x nädalas	0,55	0,54	0,53	0,50	0,42	0,36	0,36	0,41	0,37	0,31	0,36	0,40	0,35	0,32
harva	0,21	0,18	0,19	0,13	0,17	0,14	0,27	0,23	0,22	0,10	0,19	0,28	0,15	0,24
üldse mitte	0,09	0,14	0,15	0,29	0,29	0,34	0,22	0,29	0,31	0,44	0,35	0,27	0,42	0,37
	0,70	0,68	0,66	0,58	0,54	0,52	0,51	0,48	0,47	0,46	0,46	0,45	0,43	0,39

	HUN	LTU	CYP	CZE	CRO	SVK	GRE	LAT	ITA	POR	POL	ROM	MLT	BUL
2013	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
5+ x nädalas	0,15	0,15	0,11	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,03	0,08	0,05	0,06	0,05	0,02
1-4 x nädalas	0,23	0,22	0,25	0,31	0,26	0,28	0,24	0,25	0,27	0,20	0,23	0,15	0,14	0,09
harva	0,18	0,17	0,10	0,29	0,36	0,25	0,10	0,30	0,10	0,08	0,18	0,18	0,06	0,09
üldse mitte	0,44	0,46	0,54	0,35	0,29	0,41	0,59	0,39	0,60	0,64	0,54	0,61	0,75	0,80
	0,38	0,37	0,36	0,36	0,35	0,34	0,31	0,31	0,30	0,28	0,28	0,21	0,19	0,11

Tabel 5-1. Saavutuslikkus rahvusvahelistel tiitlivõistlustel, võidetud medalid (OM, MM ja EM) 1990-2014.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
OM / OM	6	5	6	2	1	8	5	10	12	16	19	19	15
OM / mom	3	7	6	1	0	0	2	5	7	6	7	6	2
M	8	16	7	14	10	13	11	16	26	24	36	57	57
	17	28	19	17	11	21	18	31	45	46	62	82	74

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
OM / OM	16	8	18	19	16	15	22	9	14	18	21	12
OM / mom	9	2	7	5	2	3	6	4	10	5	16	10
M	57	64	75	91	110	113	96	90	103	103	95	105
	82	74	100	115	128	131	124	103	127	126	132	127

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
NOORED	0	0	3	1	2	5	0	1	8	7	18	22	35
JUUNIORID	5	6	2	2	2	6	6	9	15	16	8	12	9
ABSOL.	12	22	14	14	7	10	12	21	22	23	36	48	30
	17	28	19	17	11	21	18	31	45	46	62	82	74

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
NOORED	23	11	10	31	27	36	21	25	33	36	29	50
JUUNIORID	15	14	38	28	42	42	37	27	29	17	31	20
ABSOL.	44	49	52	56	59	53	66	51	65	73	72	57
	82	74	100	115	128	131	124	103	127	126	132	127

OM-alad	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Noored	0	0	1	0	0	2	0	1	3	1	8	9	5
Juuniorid	3	2	1	1	1	3	4	8	8	8	5	2	2
Absol.	3	3	4	1	0	3	1	1	1	7	6	8	8
KOKKU	6	5	6	2	1	8	5	10	12	16	19	19	15

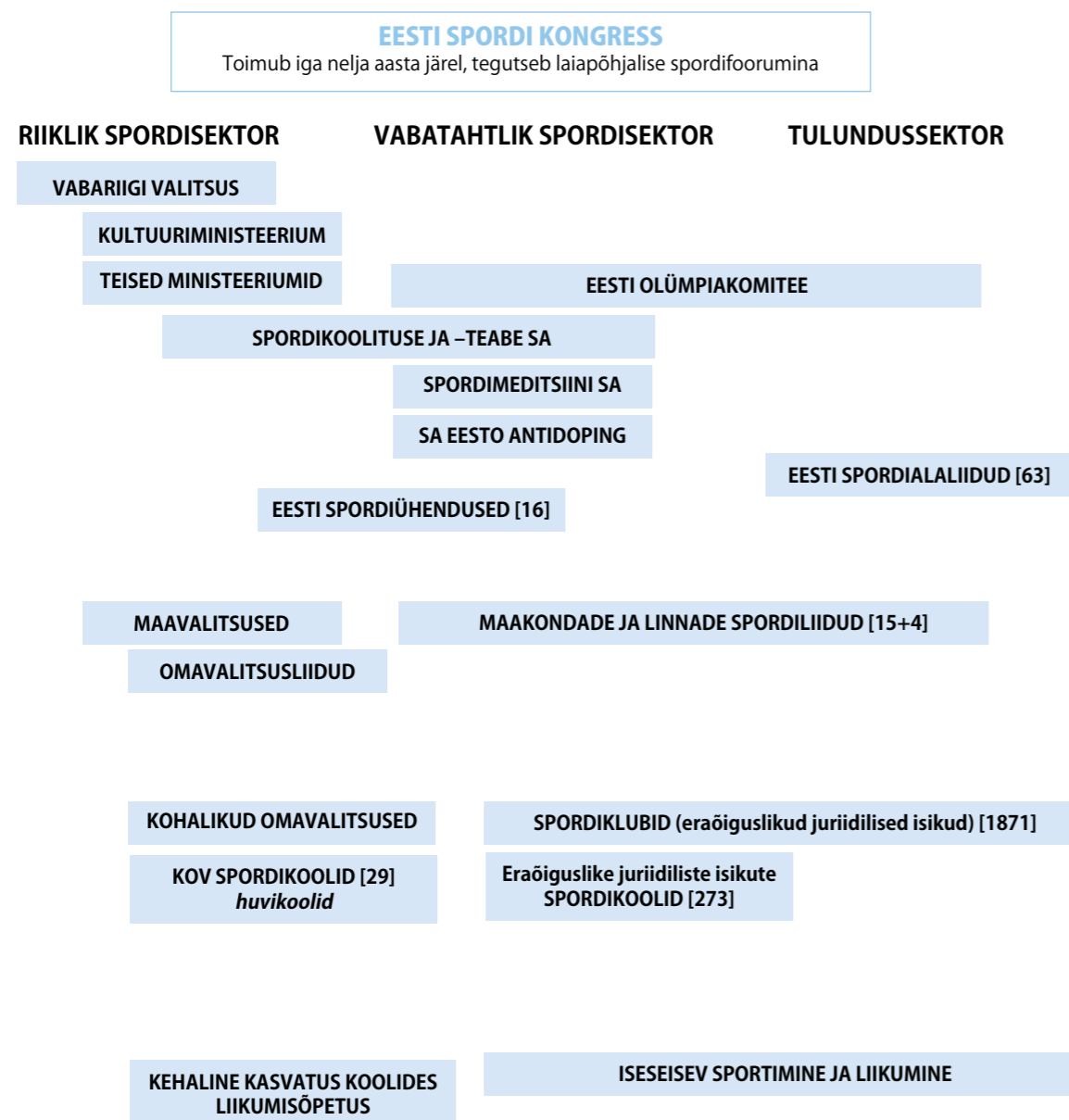
OM-alad	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Noored	3	2	2	1	5	4	6	1	4	6	4	3
Juuniorid	3	2	12	7	6	7	9	5	7	5	12	4
Absol.	10	4	4	11	5	4	7	3	3	7	5	5
KOKKU	16	8	18	19	16	15	22	9	14	18	21	12

Tabel 6-1.

SKEMAATILINE STRUKTUUR – EESTI SPORDIORGANISATSIOON

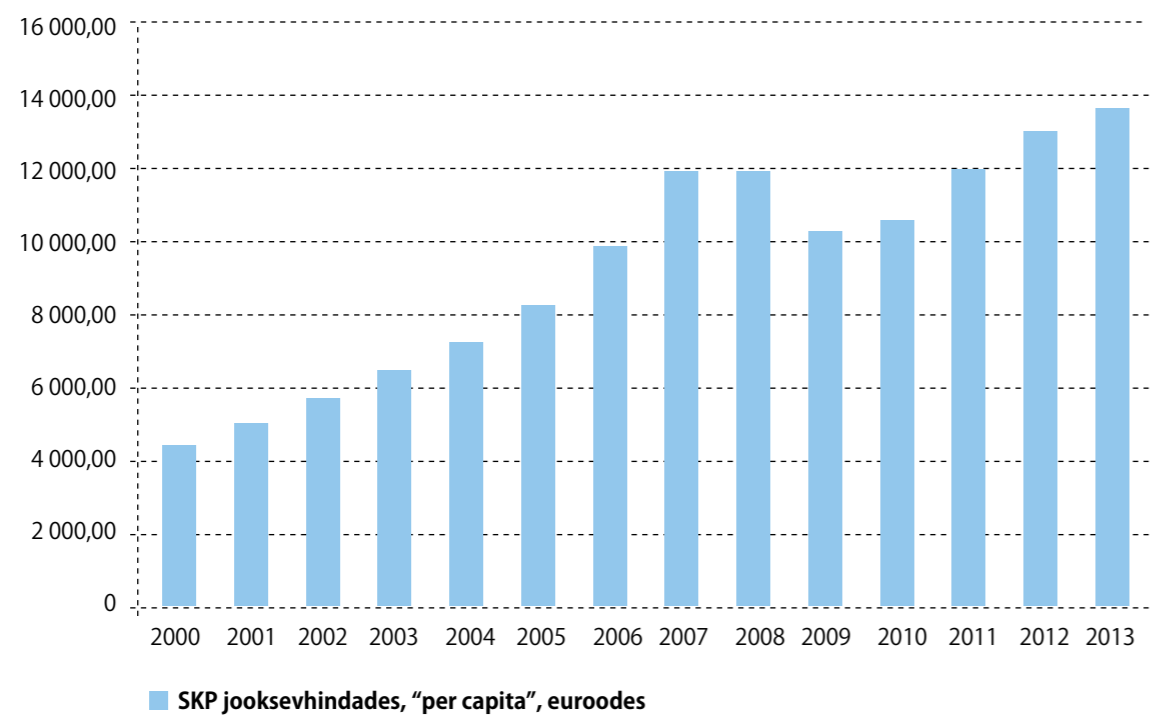
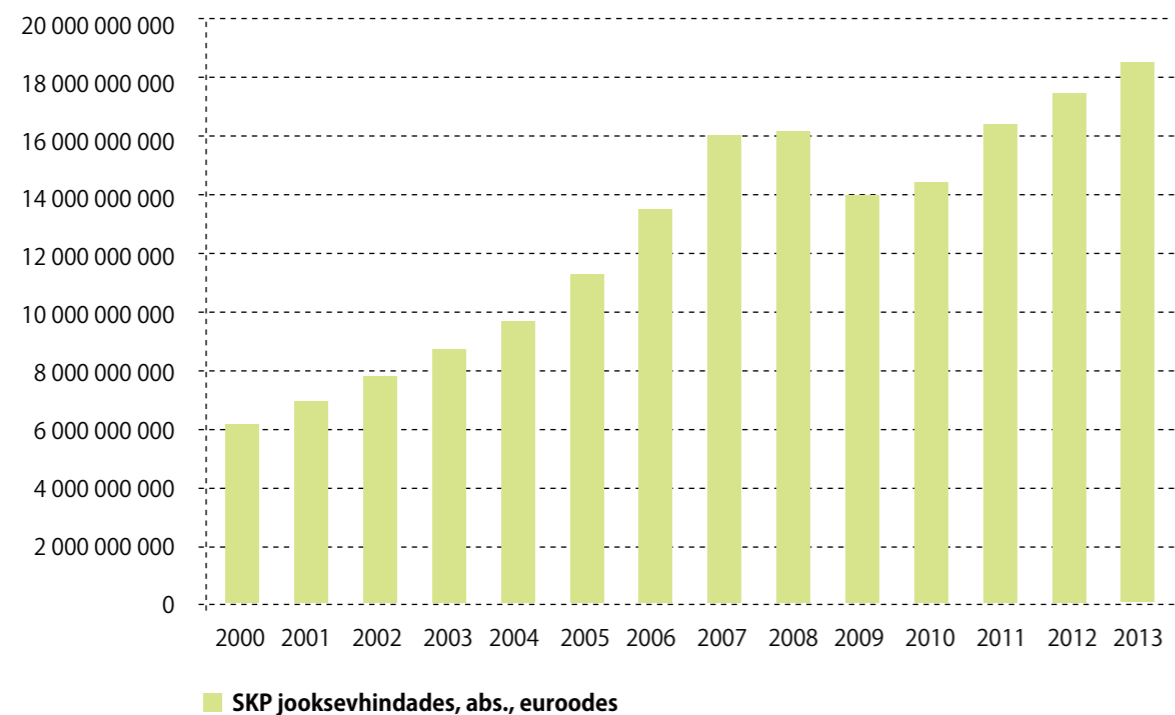

Tabel 7-1. Spordiklubide arengut iseloomustavad arvandmed.

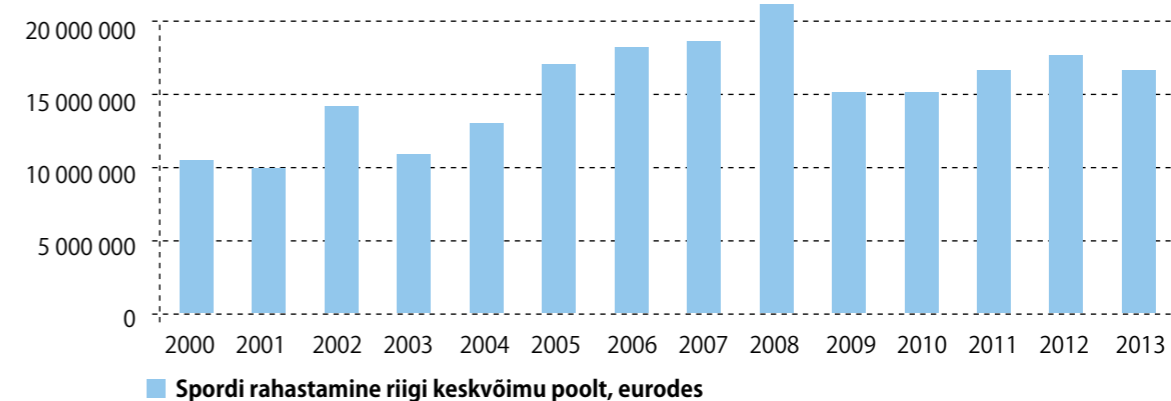
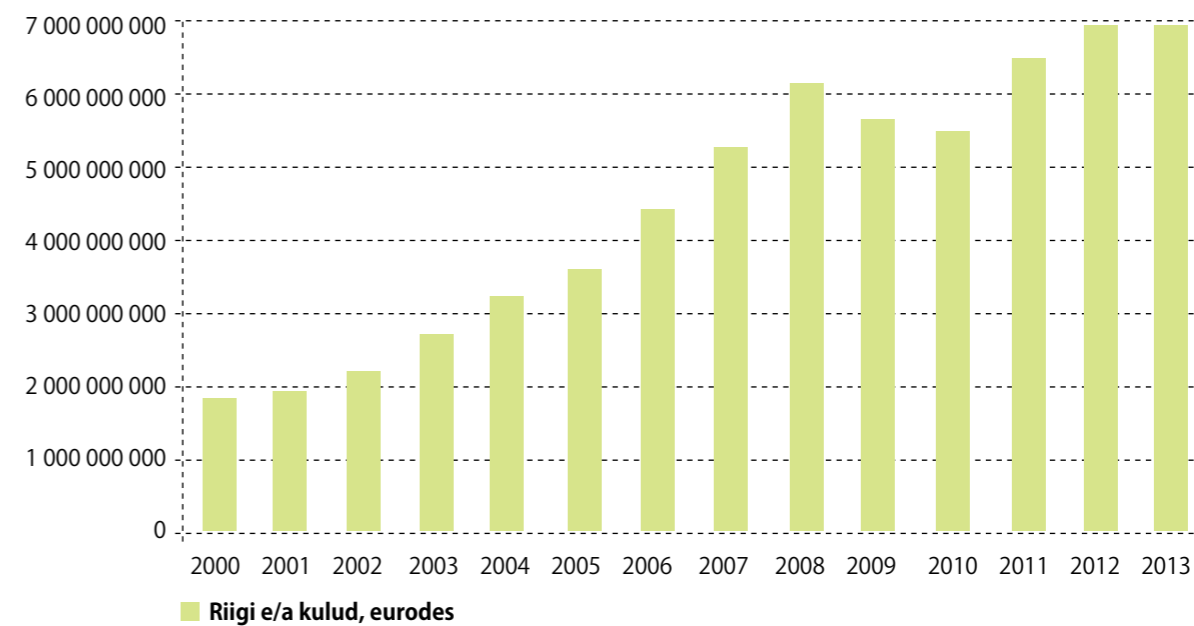
NÄITAJAD	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Spordiklubid	734	856	866	1056	1038	1327	1513	1599	1521	1519
Harrastajad klubides	67763	83758	79802	109416	100876	121757	142429	152242	153875	148668
19 ja nooremad	29897	37229	37483	58886	49198	60231	69142	69066	74450	71932
Naissoost	17024	20442	22873	31365	28169	34201	41768	46233	54812	54780
Kogu personal	2642	3057	3270	4202	4017	5124	6279	6063	6271	5939
Põhikohaga	301	319	372	838	856	1194	1447	1490	1408	1000
töövõtulepinguga	149	170	201	434	392	529	435	436	636	611
Treenerid kokku	1130	1340	1487	2091	1973	2449	2878	2845	3100	3108
Põhikohaga	80	108	170	481	424	640	789	836	861	839
töövõtulepinguga	108	111	140	339	290	369	318	316	491	556
Tasustamata	942	1121	1177	1271	1259	1440	1771	1693	1748	1713
Eriharidusega	477	580	640	882	828	984	1069	1176	980	945
TULUD (tuh. €)	5131	5820	6540	13409	16068	20625	27032	31358	34719	42523
KULUD (tuh. €)	5186	5697	6383	12703	15928	20637	26363	30730	35202	41820
Tööjõukulud (tuh. €)	704	732	1006	3052	3738	5154	6481	7265	8667	9086
sh treenerid (tuh. €)	233	210	502	1685	1924	2840	3663	4218	4993	4665

NÄITAJAD	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Spordiklubid	1528	1603	1629	1692	1744	1861
Harrastajad klubides	130763	133136	129839	129402	130839	142888
19 ja nooremad	71335	69818	68941	72873	76066	81057
Naissoost	48704	47987	50930	46101	47398	53364
Kogu personal	5916	7064	6931	6740	7049	7504
Põhikohaga	933	1212	960	931	915	1002
töövõtulepinguga	487	1329	1175	1121	1128	1300
Treenerid kokku	3130	3613	3488	3899	4248	4436
Põhikohaga	778	592	450	455	464	482
töövõtulepinguga	448	822	699	669	678	831
Tasustamata	1904	2199	2339	2775	3106	3123
Eriharidusega	982	664	787	825	912	839
TULUD (tuh. €)	46920	43515	43266	49006	56114	60853
KULUD (tuh. €)	44423	41177	42856	48939	59595	59294
Tööjõukulud (tuh. €)	9746	9194	8743	8465	9846	10979
sh treenerid (tuh. €)	5232	5271	4798	5555	5678	6141

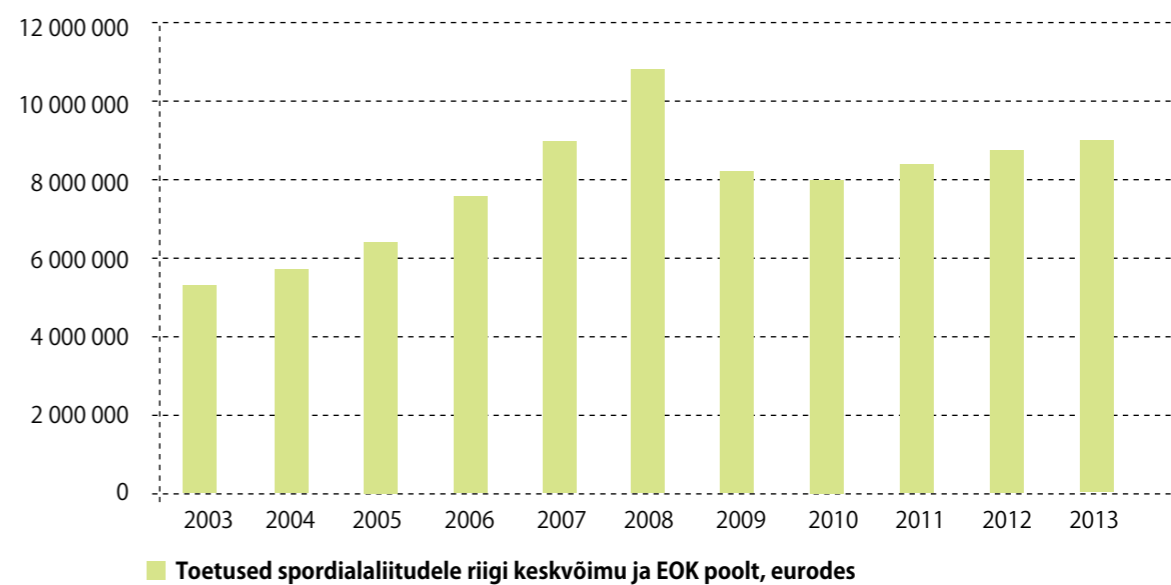
Tabel 8-1.

Tabel 8-2.

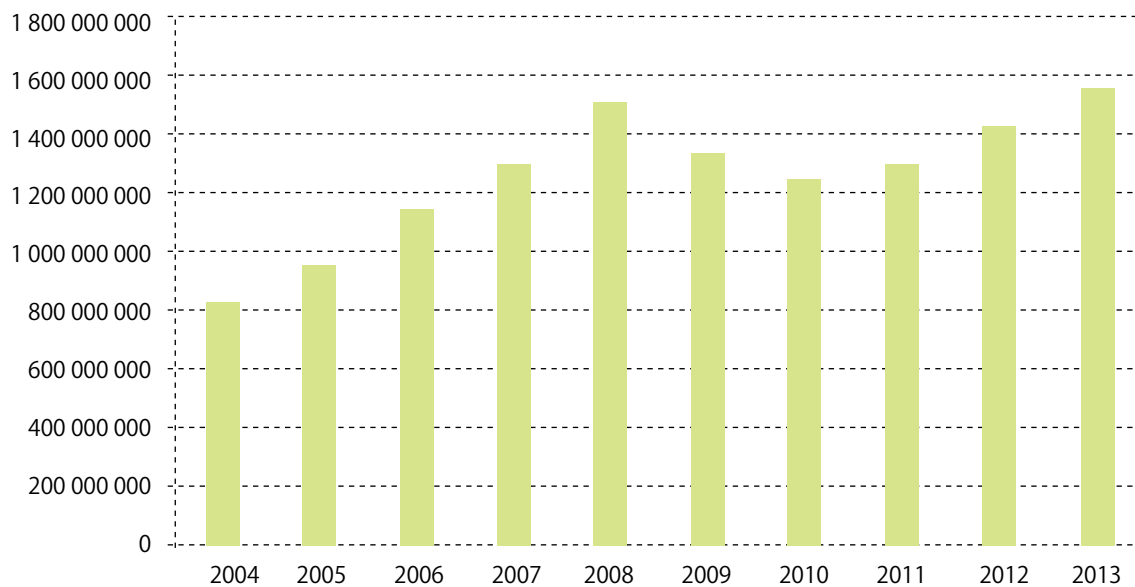

Tabel 8-3.

Tabel 8-4.

■ KOV eelarvete kulud, eurodes

■ KOV raha spordile, eurodes